

**ව්‍යාපෘති යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රය සම්පූර්ණ
කිරීම සඳහා වන උපදෙස් මාලාව**

ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව

ජාතික ප්‍රතිපත්ති, ආර්ථික කටයුතු, නැවත පදිංචි කිරීම් හා පුනරුත්ථාපන, උතුරු පළාත්
සංවර්ධන, වෘත්තීය පුහුණු හා නිපුණතා සංවර්ධන සහ යෞවන කටයුතු අමාත්‍යාංශය

ශ්‍රී ලංකාව

2019 ජනවාරි

පටුන

උපදෙස් මාලාව	2
ප්‍රතිඵල පාදක ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණය පිළිබඳව හැඳින්වීම	3
ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ සාමාන්‍ය තොරතුරු	
1. ව්‍යාපෘතියේ නම	5
2. අංශය	5
3. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ස්ථානය	6
4. ව්‍යාපෘතිය සඳහා ඉඩම් අවශ්‍යතාවය (අදාළ නම්)	6
5. ව්‍යාපෘතියේ මූලික ක්‍රියාකාරකම්	6
මූලික ව්‍යාපෘති සැලසුම/වැඩ රාමුව	
6. ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු	7
7. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තාර්කික පසුබිම	7
8. ජාතික ප්‍රතිපත්ති හා උපායමාර්ගවලට ව්‍යාපෘතියේ පවතින සම්බන්ධතාවය	10
9. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පාර්ශවකරුවන් සහ හවුල්කරුවන් අතර සම්බන්ධීකරණය	10
ප්‍රතිඵල සහ අවදානම් රාමුව	
10. ව්‍යාපෘතියේ බලපෑම්, ප්‍රතිඵල, නිමැවුම්/ ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵල රාමුව/ ව්‍යාපෘතියේ කාර්යසාධන රාමුව	11
11. අදාළ තිරසර සංවර්ධන ඉලක්කය / ඉලක්ක සමඟ ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ / අරමුණු අනුගත වීම)	13
12. ව්‍යාපෘතිය මඟින් සමාජයට ,ආර්ථිකයට හා පරිසරයට සිදු විය හැකි සාමාන්‍ය බලපෑම්	13
13. අවදානම් සහ උපකල්පන	14
14. ආපදා අවදානම අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් ව්‍යාපෘතියට ඇතුළත් කිරීම	15
15. ව්‍යාපෘතිය අධීක්ෂණ හා ඇගයීමේ සැලසුම	15
ව්‍යාපෘතියක පිරිවැය සම්පාදනය හා මූල්‍යයනය	
16. ව්‍යාපෘති පිරිවැය	18
17. මූල්‍යයන සැලැස්ම	18
සාමාජීය සාධක	
18. නැවත පදිංචි කිරීමේ කටයුතු (අදාළ වේ නම්)	20
19. ස්ත්‍රී / පුරුෂ සමාජභාවය ආශ්‍රිත කරුණු	20
20. විශේෂ අවශ්‍යතා සහිත පුද්ගලයින්	20
ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම හා එහි තිරසරභාවය	
21. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය	21
22. ව්‍යාපෘතිය නිම කිරීමෙන් පසු එහි තිරසරභාවය ,මෙහෙයවීම හා නඩත්තුව සඳහා වූ කටයුතු	21
ආර්ථික හා මූල්‍ය විශ්ලේෂණය	
23. ආර්ථික හා මූල්‍ය විශ්ලේෂණය	22
ව්‍යාපෘති පිළිබඳ තොරතුරු විමසීම	
24. අයදුම්කරුගේ තොරතුරු	25
ව්‍යාපෘති යෝජනා සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන ඇමුණුම් සකස් කිරීම සඳහා උපදෙස්	
උපග්‍රන්ථය 1 තාර්කික ආකෘතිය -හඳුන්වාදීමේ සටහන	27
උපග්‍රන්ථය 2 අවදානම් සහ උපකල්පන ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා නිදර්ශනය	33
උපග්‍රන්ථය 3 අධීක්ෂණ සැලසුම පිළිබඳ විස්තරාත්මක උදාහරණයක්	38

උපදෙස් මාලාව

අරමුණ

01. මෙම උපදෙස් මාලාවෙහි අරමුණ වනුයේ ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සංශෝධිත නව ව්‍යාපෘති යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රයට අනුකූලව, ජාතික හා පළාත් මට්ටමේ රාජ්‍ය ආයතන විසින් අරමුදල් ලබා ගැනීමේ අරමුණින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන ව්‍යාපෘති යෝජනා සකස් කරන ආකාරය පිළිබඳව අවශ්‍ය මගපෙන්වීම් ලබා දීමයි.

02. ඇගයීමට ලක්කරන ව්‍යාපෘති යෝජනාවට, ඉලක්කගත ජනගහනයෙහි, ප්‍රදේශයෙහි හෝ අංශයෙහි සැබෑ අවශ්‍යතා සඳහා විසඳුම් සෙවීම පිණිස ක්‍රමෝපායික හා ප්‍රතිඵල අරමුණුකරගත්/ ප්‍රතිඵල අභිමුඛ ව්‍යාපෘති සකස් කිරීම සඳහා වැදගත් තොරතුරු ප්‍රමාණවත් ආකාරයට සාරාංශ ගත කොට, ඇතුළත් කර තිබීම අපේක්ෂා කෙරේ.

ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව ව්‍යාපෘති ඇගයීමේ කාර්යය සඳහා භාවිත කරනු ලබන ප්‍රධානතම ලියවිල්ල ව්‍යාපෘති යෝජනා වාර්තාව වන බැවින්, එය ඒත්තු ගැන්වෙන ලෙස සකසා ඉදිරිපත් කිරීම ව්‍යාපෘති යෝජකයාගෙන් අපේක්ෂා කෙරේ.

03. ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ව්‍යාපෘති යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රයෙහි එක් එක් අයිතමයන් විධිමත්ව දක්වා ඇති ලෙස නියමිත ක්‍රමවේදයට අනුව ව්‍යාපෘති යෝජනා ඉදිරිපත් කරනමෙන් ව්‍යාපෘති යෝජකයාගෙන් ඉල්ලා සිටිනු ලැබේ. එම ආකෘති පත්‍රයේ එක් එක් අයිතමයන් සඳහා තොරතුරු සැපයිය යුතු ආකාරය මෙම උපදෙස් මාලාව මගින් අනුපිළිවෙලට පැහැදිලි කර ඇති බැවින්, ව්‍යාපෘති යෝජකයාට තමන්ට අවශ්‍ය අයිතමයට අදාළ උපදෙස් පහසුවෙන් මෙමගින් සොයා ගැනීමේ හැකියාව ඇත.

04. එක් එක් අයිතමය සම්බන්ධයෙන් වෙන වෙනම පැහැදිලි කිරීමට අමතරව ප්‍රතිඵල රාමුව වැනි අයිතම කිහිපයක් හා සම්බන්ධ පොදු විශේෂිත සංකල්පවලින් සමන්විත අයිතම, කාණ්ඩ වශයෙන් ඒකාබද්ධ කර ඒවාට පොදු මගපෙන්වීමක් ලබා දීමට උත්සාහ දරා ඇත.

05. මෙම උපදෙස් මාලාව මගින් ඉලක්කගත කණ්ඩායම් ලෙස රේඛීය අමාත්‍යාංශයන්හි සැලසුම්කරණයට සම්බන්ධ නිලධාරීන් සහ සැලසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනවල නිලධාරීන් ප්‍රධාන වශයෙන් හඳුනාගෙන ඇති අතර, උප ජාතික මට්ටම ඇතුළු අනෙකුත් රාජ්‍ය ආයතනයන්හි නිලධාරීන්ට ද මෙය භාවිත කළ හැකිය.

06. මෙම උපදෙස් මාලාවෙහි ප්‍රධාන කොටසින් කෙටි හා සංක්ෂිප්ත මගපෙන්වීමක් ලබා දී ඇත. යම්කිසි අයෙකුට තෝරා ගත් මාතෘකාවට අදාළ විධික්‍රම හා උපදෙස් පිළිබඳව විස්තරාත්මකව දැනුවත් වීමට අවශ්‍ය නම්, ඒ ආශ්‍රිත ආධාරක, විධික්‍රම හා උපදෙස් ප්‍රතිඵල අරමුණුකරගත්/ ප්‍රතිඵල අභිමුඛ සැලසුම් ආදිය ඇමුණුම් මගින් දක්වා ඇති බැවින්, තමාට අදාළ වූ ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ ප්‍රමාණවත් විශ්ලේෂණයක් සහිතව ව්‍යාපෘති යෝජනාවක් පිළියෙල කර ගැනීමට අවශ්‍ය සහාය මෙම උපදෙස් මාලාව තුළින් ලබා දී ඇත.

ව්‍යාපෘතියක් ගොඩනැගීම

ව්‍යාපෘතියේ ආරම්භය (initiation), සංකල්ප ගොඩනැගීම (conceptualization) සහ සැලසුම්කරණය (planning) ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ වඩාත් තීරණාත්මක පියවරයන් වේ. යෝජිත ව්‍යාපෘතිය විධිමත් ලෙස සැලසුම් කර තිබීම හෝ නොතිබීම, ව්‍යාපෘති චක්‍රයේ පසු අවධි, විශේෂයෙන් ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවධිය වෙත සෘජු බලපෑමක් ඇති කරයි. එබැවින්, ව්‍යාපෘතියක් සැලසුම් කිරීමේදී හා සකස් කිරීමේදී සමස්ත ව්‍යාපෘති චක්‍රයම සැලකිල්ලට ගැනීම කළ යුතු වේ. මෙම උපදෙස් මාලාවේ සාකච්ඡා කරන ප්‍රතිඵල පාදක ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණ ක්‍රියාවලිය ජාත්‍යන්තර භාවිත පරිචයට (International best practice) අනුකූලව සකසා ඇත.

සටහන 1: ව්‍යාපෘති චක්‍රය

ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණයේ මූලධර්ම

ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණයේ ප්‍රධාන මූලධර්ම 07 කි. එනම්,

- සවිස්තරාත්මකභාවය (Comprehensive) - සියලුම වැදගත් විකල්පයන් සහ බලපෑම් සැලකිල්ලට ගැනීම.
- කාර්යක්ෂමතාව (Efficient) - කාලය හා මුදල් අපතේ යාමෙන් තොර ක්‍රියාවලියක් වීම.
- සහභාගීත්වය (Inclusive) - සැලසුම මඟින් බලපෑමට ලක්වන ජනතාවට මැදිහත් වීම සඳහා අවස්ථා තිබීම.
- තොරතුරු සහිත බව (Informative) - ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල පාර්ශවකරුවන් විසින් අවබෝධ කර ගැනීම (තීරණය මගින් බලපෑමක් ඇති කරන ප්‍රචාව).
- ඒකාබද්ධතාවය (Integrated) - තනි පුද්ගල, කෙටි කාලීන තීරණ, උපායමාර්ගික ප්‍රතිඵල සඳහා උපකාරී වීම.
- තාර්කිකභාවය (Logical) - සෑම පියවරක් මඟින්ම ඊළඟ අවධිය සඳහා මඟපෙන්වීම.
- විනිවිදභාවය (Transparent) - සහභාගී වන සියලුම දෙනා ක්‍රියාවලිය සිදුකරන ආකාරය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් සිටීම.

යෝජිත ව්‍යාපෘතියක සැලසුම්කරණ රාමුව

සාමාන්‍යයෙන් යෝජිත ව්‍යාපෘතියක සැලසුම්කරණ රාමුවක් තුළ පහත සඳහන් දෑ අඩංගු වේ.

- i. **මූලධර්ම (Principles)** - තීරණ ගැනීම සඳහා භාවිත කරනු ලබන මූලික සංකල්ප හෝ නීති රීති
- ii. **දැක්ම (Vision)** - සැලසුම්කරණ ක්‍රියාවලිය මඟින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල පිළිබඳ සාමාන්‍ය විස්තරයක්
- iii. **අවශ්‍යතා/ ගැටළුව (Need/Problem)** - අනපේක්ෂිත තත්වයන් අවම කර ගැනීම (විසඳීම, අඩු කිරීම හෝ හිලව කිරීම). අවශ්‍යතාවය, ගැටළුව හෝ අවශ්‍යතාවය පදනම් කරගත් ගැටළු විසඳීම මීට අයත් වේ.

- iv. **ප්‍රතිඵල (Outcomes)** - ඉහත හඳුනාගන්නා ලද අවශ්‍යතාවය හෝ ගැටළුවට අදාළව ලබා කර ගැනීමට අපේක්ෂා කරන තත්ත්වය
- v. **කාර්යසාධන දර්ශක (Performance Indicators)** - අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබාකර ගැනීමේදී ප්‍රගතිය මැන බැලීම සඳහා ප්‍රායෝගික සාක්ෂි සහ ක්‍රම යොදා ගැනීම. උදා: ආදායමේ විශේෂිත නිර්වචනයන්
- vi. **ඉලක්ක හෝ ප්‍රමිති (Targets or Standards)** - ළඟා කරගත යුතු ප්‍රතිඵල පිළිබඳ සංඛ්‍යාත්මක මට්ටම. සමහර අවස්ථාවලදී නීති හෝ රෙගුලාසි මගින් ප්‍රමිතීන් නියම කෙරේ.
- vii. **විස්තරාත්මක සැලසුම (Detailed Plan)** - වැඩසටහනක් හෝ ලබාදීමට බලාපොරොත්තු වන නිමැවුම් සමූහයක් හා ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වන ක්‍රියාකාරකම් මීට ඇතුළත් වේ. මෙය උපායමාර්ගික (සාමාන්‍ය සහ පුළුල්) හෝ ක්‍රියාකාරී සැලසුමක් (විශේෂිත සහ පටු) විය හැකිය.
- viii. **අවදානම සහ උපකල්පන (Risk and Assumptions)** - සිදුවීමට අඩු හැකියාවක් තිබෙන (සිදු විය හැකි හෝ නොහැකි, අවිනිශ්චිත) නමුත් ප්‍රතිඵල ලබාකර ගැනීම සඳහා සාමාන්‍ය ලෙස බලපාන හා ව්‍යාපෘතියේ සෘජු පාලනය ඉක්මවා ගිය තත්වයන් අවදානම් ලෙස නිර්වචනය කෙරේ. සිදුවිය හැකි හා අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබාකර ගැනීම සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වන, එහෙත් ව්‍යාපෘතියේ සෘජු පාලනය ඉක්මවා ගිය තත්වයන් උපකල්පන ලෙස නිර්වචනය කෙරේ.
- ix. **ව්‍යාපෘති පිරිවැය හා අයවැය සැකසීම (Costing and Project Budgeting)** - එනම් හඳුනාගත් ප්‍රතිඵල ලබා කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන මූල්‍ය සම්පත්වල වටිනාකමයි. එමෙන්ම ව්‍යාපෘති සඳහා අවශ්‍ය වන මුළු ප්‍රාග්ධන පිරිවැය සහ මෙහෙයුම් හා නඩත්තු පිරිවැය වෙන වෙනම ඇතුළත් සමස්ත මූල්‍ය සම්පත්වල විස්තරාත්මක වාර්තාවක්ද ඇතුළත් වේ. ව්‍යාපෘති පිරිවැය සැකසීමේදී, ශිල්පීය දැනුම, යන්ත්‍ර සූත්‍ර හා මෙවලම්, භූමිය ආදී අනෙකුත් සම්පත්වල අවශ්‍යතාවය මෙන්ම මානව සම්පත්වල අවශ්‍යතාවය ද ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් තක්සේරු කළ යුතුය.
- x. **සමාජයීය වැදගත්කම (ආරක්ෂාව) (Social Considerations (Safeguards)** - ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය, වෙනස් හැකියාවන් සහිත පුද්ගලයින් හා නැවත පදිංචි කිරීමේ ගැටළු ආදී සමාජයීය තත්වයන් පිළිබඳව ද සැලකිල්ලට ගත යුතු වේ.
- xi. **අධීක්ෂණ, ඇගයීම් හා වාර්තාකරණ සැලැස්ම (Monitoring, Evaluation and Reporting Plan)** - හඳුනාගත් ප්‍රතිඵල ලබා කර ගැනීමේ ප්‍රගතිය සම්බන්ධයෙන් අධීක්ෂණය, ඇගයීම් හා වාර්තාකරණය සැලසුම් කිරීම.
- xii. **ආර්ථික හා මූල්‍ය ඇගයුම (Economic and Financial Appraisal)** - සම්පත් සීමිත වන අතර, එම සම්පත් හා බැඳුණු ආවස්ථික පිරිවැයක්ද පවතී. එහෙයින් ව්‍යාපෘතිය/ වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම ඵලදායීද යන්න තක්සේරු කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති පිරිවැයට සාපේක්ෂව ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිලාභ (ප්‍රතිඵල) ඇගයීම අවශ්‍ය වේ.

ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ සාමාන්‍ය තොරතුරු (Items on General Information of the Project)

අංක 1 සිට 5 දක්වා අයිතම ව්‍යාපෘතියේ සාමාන්‍ය තොරතුරු සඳහා වෙන්කර ඇත.

1. ව්‍යාපෘතියේ නම

සංක්ෂිප්තව හා ප්‍රමාණවත් පරිදි සාරාංශ කරන ලද හා ව්‍යාපෘතියෙහි අඩංගු කරුණු නියෝජනය වන විශේෂයෙන්ම ව්‍යාපෘතියක කෙටි කාලීන හා දිගු කාලීන ප්‍රතිඵල පෙන්වන සුදුසු ව්‍යාපෘති මාතෘකාවක් ලබා දෙන්න.

උදා - ජල පහසුකම් සැපයීමේ පද්ධතිය වැඩිදියුණු කිරීම තුළින් XXX දිස්ත්‍රික්කයේ ජනතාවගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමේ ව්‍යාපෘතිය

2. අංශය

පහත සඳහන් ලැයිස්තුවෙන් සුදුසු අංශයන් මෙන්ම උප අංශයන් තෝරා ගන්න.

උදා - අංශය 3 යටතල පහසුකම් / උප අංශය 3-1 විදුලිබල හා බල ශක්ති

අංශය	උප අංශය	අංශය	උප අංශය		
කෘෂිකර්ම	කෘෂිකර්ම	පරිසර කළමනාකරණය	පරිසර		
	වැවිලි කර්මාන්ත		වන ජීවී හා වනාන්තර		
	ධීවර		ආපදා කළමනාකරණය		
	පශු සම්පත්		ඉඩම්		
වෙළඳ හා කර්මාන්ත	කර්මාන්ත	සමාජ ආරක්ෂණය	කාන්තා සවිබල ගැන්වීම		
	අභ්‍යන්තර වෙළඳාම		ළමා ආරක්ෂණය		
	ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම		වැඩිහිටි රැකවරණය		
	සංචාරක		විශේෂ අවශ්‍යතා සහිත පුද්ගලයන් සවිබල ගැන්වීම		
යටිතල පහසුකම්	විදුලි බල හා බල ශක්ති වාරිමාර්ග		සන්නිවේදන, තාක්ෂණ හා පර්යේෂණ	බන්ධනාගාර ගත වූවන්ගේ සුභසාධනය / සුනරුත්ථාපනය	
	නගර සංවර්ධන			අගතියට ලක් වූවන් සවිබල ගැන්වීම	
	නිවාස			සුභසාධනය හා සමාජ ආරක්ෂාව	
	ජල සම්පාදන හා සනීපාරක්ෂාව			තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය	
	ප්‍රවාහන			විද්‍යා හා තාක්ෂණ	
	මාර්ග			තැපැල්	
	වරාය	ජනමාධ්‍ය			
	ගුවන් සේවා	විදුලි සංදේශ			
	ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය	ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය		යහපාලනය	රාජ්‍ය පරිපාලනය
		ග්‍රාමීය සංවර්ධනය			විශේෂ වියදම් ඒකක
මානව සම්පත් සංවර්ධනය	සෞඛ්‍ය	විදේශ කටයුතු			
	අධ්‍යාපනය	අභ්‍යන්තර කටයුතු			
	උසස් අධ්‍යාපනය	ආරක්ෂාව			
	නිපුණතා සංවර්ධනය	අධිකරණ			
	කම්කරු	නීතිය හා සාමය			
	විදේශ රැකියා	සංස්කෘතික හා ආගමික කටයුතු			
	ක්‍රීඩා	ජාතික ඒකාබද්ධතා හා ප්‍රතිසංධාන			
	යෞවන කටයුතු				

3. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන ස්ථානය

ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරනු ලබන ස්ථානවල පිහිටීම (පළාත්, ප්‍රදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයන්, ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශයන් ලෙස) විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතුය. අවශ්‍ය නම් අමතර විස්තරයක් හා අදාළ ප්‍රදේශය සලකුණු කළ සිතියමක්ද ඇතුළත් කළ හැකිය.

4. ව්‍යාපෘතිය සඳහා ඉඩම් අවශ්‍යතාවය (අදාළ නම්)

ව්‍යාපෘතිය සඳහා භූමිය වෙන් කිරීම අවශ්‍ය නම් ඒ පිළිබඳ විස්තරයක් ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් සැපයිය යුතු අතර, එම අයිතමය යටතේ ඇති ප්‍රශ්ණවලට පිළිතුරු සැපයිය යුතුය. සමහර ව්‍යාපෘති ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ඉඩම් අවශ්‍ය නොවිය හැකිය. එවිට, ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් “අදාළ නොවේ” යන්න සඳහන් කිරීම ප්‍රමාණවත් වේ.

5. ව්‍යාපෘතියේ මූලික ක්‍රියාකාරකම්

ඇතැම් ව්‍යාපෘති සඳහා, අවසාන ව්‍යාපෘති යෝජනාව සැකසීමට පෙර පූර්ව ශක්‍යතා අධ්‍යයනයක්, පාරිසරික අවදානම තක්සේරු කිරීම වැනි මූලික ක්‍රියාකාරකම් සිදු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

එවැනි වාර්තා සකස් කර ඇත්නම් එම වාර්තා ව්‍යාපෘති යෝජනාවට අමුණා, අයිතම 05හි දක්වා ඇති “ව්‍යාපෘතියේ මූලික ක්‍රියාකාරකම්” (Project Preliminary Activities) යටතේ ඇති වගුවේ අදාළ වාර්තා ඉදිරියේ (✓) ලකුණ යොදන්න.

මූලික ව්‍යාපෘති සැලසුම/ වැඩ රාමුව
(Items on Basic Project Design / Framework)

ආකෘති පත්‍රයේ අංක 06 සිට 09 දක්වා අයිතමයන් සඳහා ව්‍යාපෘතියේ මූලික වැඩ රාමුව අවශ්‍ය වේ. මෙම අයිතම හතර සහ ප්‍රතිඵල පාදක හා අවදානම් පාදක වැඩ රාමුව හා සම්බන්ධ අංක 10 සිට 16 දක්වා වන අයිතමයන් කාණ්ඩය ද අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් සම්බන්ධ වන අතර, තාර්කික, විද්‍යාත්මක පදනමක් මත පෙළගස්වා ඇත. එහෙයින්, ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් මෙම අයිතම සඳහා තාර්කික හා නිරවද්‍ය ආකාරයෙන් තොරතුරු සැපයීම අවශ්‍ය වේ. මෙම අයිතම යටතේ ඉදිරිපත් කර ඇති තොරතුරුවල විශ්වාසනීයත්වය සහ සපයා ඇති දත්තයන්හි ප්‍රමාණාත්මකභාවය පිළිබඳව ව්‍යාපෘති යෝජකයා සහතික විය යුතුය.

6. ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු

මෙමගින් ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කළ යුත්තේ කුමන හේතූන් මත ද යන්න පැහැදිලි විය යුතුය. මේ යටතේ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ අපේක්ෂිත නිමැවුම (output) ලබා ගැනීම fyda ව්‍යාපෘතියට ඇතුළත් ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා බව සඳහන් කිරීමෙන් වැළකිය යුතුය. ව්‍යාපෘතියේ අරමුණු මගින් ඉලක්ක කළ යුත්තේ එහි ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සහ නිමැවුම සම්පූර්ණ කිරීම යන කාර්යයන් ඉක්ම වූ ඉහළ මට්ටමකි.

උදා:

1. දක්ෂිණ අධිවේගී මාර්ගය ඉදි කිරීමේ ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ විය හැක්කේ දක්ෂිණ කලාපය සහ අග නගරය අතර ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රවර්ධනය වීම හා මාර්ගයේ උපයෝගීතාවය පිළිබඳ පුරෝකථනයයි.
2. ජලසම්පාදන ව්‍යාපෘතියක අරමුණ විය හැක්කේ දිස්ත්‍රික්ක 06 ක් තුළ වසර 2020 වන විට ජලය ආශ්‍රිතව භටගන්නා රෝග 2.8% සිට 0.2% දක්වා පහත දැමීමයි.

7. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ තාර්කික පසුබිම

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ සැබෑ අවශ්‍යතාවය රජයට ඒත්තු ගැන්වීම මෙම අයිතමය මගින් පැහැදිලි කෙරෙන බැවින් “ව්‍යාපෘතියේ තාර්කිකභාවය” යන්න ඉතා වැදගත් අංගයක් වේ. පළමු අවස්ථාවේදී ම යෝජිත ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය මෙමගින් පැහැදිලි කෙරේ. යෝජිත ව්‍යාපෘතිය සඳහා යෙදවීමට අපේක්ෂිත සම්පත්, වෙනත් කාර්යයකට නොයොදා එම ව්‍යාපෘතිය සඳහාම යෙදවීමට පොළඹවන ප්‍රබල හේතූන් මෙමගින් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

ව්‍යාපෘතියේ තාර්කිකභාවය ඉදිරිපත් කිරීමේදී ව්‍යාපෘතියේ අවශ්‍යතා විස්තර කෙරෙන “අවශ්‍යතා තක්සේරුව” (need assessment) සහ අදාළ ප්‍රජාවගේ ගැටළු විග්‍රහ කෙරෙන “ගැටළු විශ්ලේෂණය” (problem analysis) සිදු කළ ආකාරය අදාළ කරගත හැකි අතර, එම අවශ්‍යතා හා ගැටළු සඳහා යෝජිත ව්‍යාපෘතිය මගින් විසඳුම් ලබා දිය හැක්කේ කෙසේද යන්න පැහැදිලි කළ යුතුය. මෙම ව්‍යාපෘතිය අත්‍යවශ්‍ය වන්නේ කුමන හේතු නිසා ද යන්න සඳහා පැහැදිලි සාක්ෂි ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

ව්‍යාපෘතියේ තාර්කිකභාවය ඉදිරිපත් කිරීමේදී, එම ව්‍යාපෘතිය ප්‍රතික්ෂේප වීමේ අවදානම අවම කර ගැනීම සඳහා, ඉදිරිපත් කරන කරුණු සම්බන්ධයෙන් අතිශයින් සැලකිලිමත් විය යුතුය. උදාහරණයක් වශයෙන් දැනට ක්‍රීඩා පිටියක් පමණක් තිබෙන ස්ථානයක ක්‍රීඩාගාරයක් ඉදි කිරීමට යෝජනා කර ඇති ව්‍යාපෘතියක් සලකා බලමු. දැනට ක්‍රීඩාගාරයක් නොමැති නිසා අලුතින් ඉදි කිරීම අවශ්‍ය යැයි පැවසීම

එහි අවශ්‍යතාවය පැහැදිලි කිරීමට හේතුවක් වශයෙන් පිළිගත නොහැක. එමෙන්ම එහි ක්‍රීඩාගාරයක් ඉදි කිරීමේ හැකියාවක් පැවතීම ද තාර්කික නොවේ. මෙහිදී, පැහැදිලි කළ යුත්තේ දැනට පවතින ක්‍රීඩා පිටිය සහ ආශ්‍රිත යටිතල පහසුකම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ කුමන හේතූන් නිසා ද, යෝජිත ඉදි කිරීම දැනට පවතින අඩුපාඩුවලට විසඳුමක් වන්නේ කෙසේද, අදාළ ස්ථානය ක්‍රීඩාගාරයක් සඳහා භාවිත කිරීමේ වැදගත්කම කුමක්ද යනාදී කරුණුය. ව්‍යාපෘති ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රයේ අංක 07 යටතේ මෙම කරුණු ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ.

7.1 ව්‍යාපෘතිය මගින් විසඳිය යුතු නිශ්චිත ගැටළු

ව්‍යාපෘති ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රයේ මෙම උප අයිතමය පහත සඳහන් විශේෂිත ප්‍රශ්නවලින් සමන්විත වේ.

- ගැටළුව, අවශ්‍යතාවය හෝ පවත්නා පරතරය / ඌණතාවය කුමක්ද?
- ව්‍යාපෘතිය මගින් විසඳීමට අපේක්ෂිත ගැටළුවට මූල හේතූන්(root causes), පාදක හේතූන් (underline causes) සහ ආසන්නතම හේතූන් මොනවාද?
- අදාළ අංශයේ පවතින පරතරය පියවීම සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය දායක වන්නේ කෙසේද?
- මෙම ගැටළුව විසඳීම සඳහා මැදිහත් වන ක්‍රමවේදය කුමක්ද?
- මැදිහත් විය හැකි වෙනත් විකල්ප ක්‍රමවේදයන් ඇත්නම් ඒ මොනවාද?

ඉහත ප්‍රශ්නවලට ප්‍රමාණවත් පිළිතුරු සැපයීම සඳහා ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් ව්‍යාපෘතිය ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා හේතු වන “ගැටළුව” නිවැරදිව නිර්වචනය කළ යුතුය. ගැටළුව පිළිබඳව විස්තර කිරීමේදී ඒ සඳහා පාදක වන හේතූන් මොනවාද, එම හේතූන් පැන නගින්නේ කෙසේද, කුමන ස්ථානයකද යනාදී වශයෙන් ගැටළුවේ ප්‍රමාණය හා විශාලත්වය පැහැදිලි කළ යුතුය. එමෙන්ම අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හිදී අපේක්ෂිත ප්‍රතිලාභීන්ගෙන් මෙන්ම ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් අගතියට පත්වන පාර්ශවයන්ගෙන් ද උපදෙස් / අදහස් ලබා ගන්නා ලෙස ව්‍යාපෘති යෝජකයාට උපදෙස් දෙනු ලැබේ. එක් එක් ප්‍රශ්නය සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලි කිරීම් අදාළ මාතෘකා යටතේ පහතින් දක්වා ඇත.

7.1.1. ගැටළුව, අවශ්‍යතාව හෝ පවත්නා පරතරය / ඌණතාවය කුමක්ද? (What is the problem, need or the existing gap / deficiency?)

කරුණාකර ව්‍යාපෘතියෙන් ආවරණය කිරීමට අපේක්ෂිත ජනගහනය දැනට මුහුණ දෙන ගැටළුව (පරතරය / ඌණතාවය) ප්‍රමාණවත් දත්ත සහිතව කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

මෙම විස්තරය “ගැටළුව” පිළිබඳ විස්තර කිරීමකට සීමා නොවී, අදාළ පාර්ශවකරුවන්ගේ අදහස් ද සැලකිල්ලට ගනිමින් සියලුම ආකාරයේ තොරතුරු උපයෝගී කරගෙන සුදුසු “අවශ්‍යතා විග්‍රහයක්” (need analysis) හෝ “ගැටළු විග්‍රහයක්” (problem analysis) ප්‍රතිඵල පාදක කරගෙන, ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ.

7.1.2. ව්‍යාපෘතිය මගින් විසඳීමට අපේක්ෂිත අදහස් කරන ගැටළුව හෝ අවශ්‍යතාවයට දායක වන මූල සාධක(root causes), පාදක හේතු (underline causes) සහ ආසන්නතම හේතු මොනවාද?

මෙම විග්‍රහයට ද හඳුනාගත් ගැටළුවලට හේතුව ඇතුළත් කළ යුතු වේ.

7.1.3. අදාළ අංශයේ පවතින පරතරය පියවීම සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය දායක වන්නේ කෙසේද?

ඔබ විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන ව්‍යාපෘති යෝජනාව, හඳුනාගත් ගැටළුව විසඳීම/ හඳුනාගත් පරතරය පියවීම සඳහා දායක වන්නේ කෙසේද යන්න ඉහත 7.1.1 හි විස්තර කර ඇති පරිදි, ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක් ද සහිතව පැහැදිලි කරන්න.

7.1.4. ගැටළු විසඳා ගැනීම සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය මැදිහත් වන ආකාරය?

ඉහත 7.1.1 හා 7.1.2 හි විස්තර කර ඇති, හඳුනාගත් පරතරය, ගැටළුව / ගැටළු විසඳීම සඳහා මෙම ව්‍යාපෘතිය මැදිහත් වන ක්‍රමවේදය/ආකාරය විස්තර කරන්න.

7.1.5. මැදිහත් විය හැකි විකල්ප මාර්ග, නිබේ නම්,

ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කරන ක්‍රියාවලියේ දී ගැටළුව විසඳීම සඳහා මැදිහත් විය හැකි විකල්ප ක්‍රමවේදයක් සලකා බැලුවේ නම් කරුණාකර එය විස්තර කරන්න. එවැනි විකල්ප ක්‍රමවේද ඇත්නම්, එම ක්‍රමවේද අතරින් ඉහත 7.1.3 හි සඳහන් ක්‍රමවේදය තෝරා ගැනීමට හේතුව, ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් පැහැදිලි කළ යුතුය. ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කරන ක්‍රියාවලියේ දී ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් ගැටළුවට විසඳුම් සෙවිය හැකි විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග සියල්ල සැලකිල්ලට හා සාකච්ඡාවට භාජනය කර, වඩාත් සුදුසු ක්‍රමවේදය හඳුනා ගැනීමෙන් පසු ව්‍යාපෘතියේ අවසාන සැලසුම සකස් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

පවත්නා තත්වය, හේතු සහ උපායමාර්ග විස්තර කිරීම සඳහා මාර්ගෝපදේශ

අදාළ පළාතෙහි / ප්‍රදේශයෙහි පවත්නා තත්වය පැහැදිලි කරමින් හා ගැටළුවලට හේතූන් සෙවීම / හඳුනා ගැනීම තුළින්, වඩාත් සුදුසු ව්‍යාපෘතිය හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය වේ. ගැටළු විග්‍රහය'' (problem analysis) පදනම් කරගෙන ගැටළුවට මූලික වන හේතූන් හඳුනාගනු ලබන අතර, එකී මූලික හේතු ඉලක්ක කරගෙන ඒවාට විසඳුම් ලබාදෙන උපායමාර්ග රැසක් හඳුනා ගැනීමට හැකි වනු ඇත.

එකී විකල්ප උපායමාර්ග අතරින්, ප්‍රමුඛතාව හා ව්‍යාපෘතිය සඳහා වන පිරිවැය ඇස්තමේන්තු පදනම් කරගනිමින් වඩාත් ප්‍රායෝගික හා ශක්‍යතාවයක් ඇති උපායමාර්ග, ව්‍යාපෘති කාලසීමාව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා හඳුනා ගත යුතු වේ. හඳුනාගත් අනෙකුත් උපායමාර්ග දිගු කාලීනව ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා දීර්ඝ කාලීන සැලසුම් සඳහා යොදා ගැනීම සුදුසු විය හැකිය.

ගැටළුවට මුල් වූ හේතු (root causes) සහ ඵලදායී ප්‍රතිඵල ගෙනදෙන උපායමාර්ග හඳුනා ගැනීම සඳහා ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් ගැටළු රූක් සටහන් විග්‍රහය (problem tree analysis), අරමුණු රූක් සටහන් විග්‍රහය (objective tree analysis) සහ ප්‍රතිඵල ධුරාවලි විග්‍රහය (outcome hierarchy analysis) යනාදී තාක්ෂණික සැලසුම් ක්‍රම යොදා ගැනීම සුදුසු වේ.

7.2 ඉලක්කගත ප්‍රතිලාභීන් (Targeted beneficiaries)

ප්‍රතිලාභීන් යනු යෝජිත ව්‍යාපෘතිය / වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම හේතුවෙන් වාසිදායක ප්‍රතිඵල අත්කර දීමට ඉලක්ක කළ පුද්ගලයෙක්, කණ්ඩායමක් හෝ ආයතනයක් වේ. ව්‍යාපෘතිය / වැඩසටහන මගින් නිපදවනු ලැබූ භාණ්ඩ හෝ සේවාවන් සෘජුව හෝ වක්‍රව අත්පත් කරගත් පාර්ශවයන් ප්‍රතිලාභීන්ට අයත් වේ.

8. ජාතික ප්‍රතිපත්ති හා උපායමාර්ගවලට ව්‍යාපෘතියේ පවතින සම්බන්ධතාවය (Relationship of the Project to National Policies and Strategies)

ජාතික ප්‍රතිපත්තියකට/ ප්‍රතිපත්තීන්ට, උපායමාර්ගයකට/ උපායමාර්ගයන්ට සහ ප්‍රධාන ආංශික සැලසුමකට / සැලසුම්වලට (sectoral master plan/s) ව්‍යාපෘතියේ ඇති සම්බන්ධතාවය පිළිබඳව අසා ඇති ප්‍රශ්න සඳහා කරුණාකර සුදුසු පිළිතුරු සහ තොරතුරු සපයන්න.

ජාතික ප්‍රතිපත්ති රාමුව හා ඊට අදාළ ජාතික සංවර්ධන සැලසුම් ද ජාතික මට්ටමින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල හා ඉලක්ක පෙන්වුම් කරන ලේඛන වශයෙන් දැක්විය හැකිය. ඒ අනුව ව්‍යාපෘති යෝජනාවේ අන්තර්ගතය මෙම සැලසුම් හා ඉලක්ක සමඟ අනුකූල විය යුතුයි.

9. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා පාර්ශවකරුවන් සහ හවුල්කරුවන් අතර සම්බන්ධීකරණය (Coordination with Stakeholders and Partners for Implementation of the Project)

ව්‍යාපෘතිය සකස් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී, ව්‍යාපෘති යෝජකයින් විසින් ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී සම්බන්ධ වන අමාත්‍යාංශ, පළාත් සභා සහ අනෙකුත් ආයතනවලින් අදහස් විමසමින් සියලුම පාර්ශවකරුවන් සමඟ සක්‍රීය අන්තර් සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගැනීම අවශ්‍ය වේ. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී එහි ඵලදායීත්වය හා කාර්යක්ෂමතාවය උපරිම කර ගැනීමත් අනවශ්‍ය නාස්තිය අවම කර ගැනීමත් සහතික කර ගැනීමට එකී සක්‍රීය අන්තර් සම්බන්ධතාවය හා අදහස් විමසීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. විශේෂයෙන් ව්‍යාපෘතිය සකස් කිරීම ආරම්භ කිරීමට පෙර අන්තර් සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගැනීම තුළින් පහත සඳහන් පරිදි වඩාත් හොඳින් ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කිරීමට හැකි වනු ඇත.

- ව්‍යාපෘතිය සකස් කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා සම්පූර්ණ කිරීම යන සෑම පියවරකදීම ව්‍යාපෘතියේ බලපෑම ඇති කෙරෙන අනෙකුත් අංශවලට මෙන්ම එම අංශවලින් යෝජිත ව්‍යාපෘතියට අන්යෝන්‍ය වශයෙන් සහාය ලැබීම හා එම ව්‍යාපෘතියේ සැලසුම අනෙකුත් අදාළ ව්‍යාපෘති සැලසුම්වලට සහයෝගය දැක්වෙන පරිදි අනුගත වීම සහතික වීම මගින් මහජන දේපළ කළමනාකරණය සහ උපයෝජනය උපරිම කර ගැනීම.
- යෝජිත ව්‍යාපෘතියේ විෂයය පථය හා ක්‍රියාකාරකම් අනෙකුත් ව්‍යාපෘතීන් හා ද්විකරණය වීම වැළැක්වීම.
- ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන කාලසීමාව තුළ එහි විෂයය පථය අනවශ්‍ය ලෙස වෙනස් වීම වැළැක්වීම.

ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන කාල සීමාව තුළ අදාළ පාර්ශවකරුවන්ගෙන් අදහස් විමසීම හා ඔවුන් අතර මනා සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගැනීම මගින් අනෙකුත් අදාළ ව්‍යාපෘති සමඟ සම්බන්ධීකරණය වෙමින් සාර්ථක ව්‍යාපෘතියක් සැලසුම් කරගත හැකි වන අතර, එය වඩාත් පුළුල් ප්‍රතිඵල (outcomes) හා බලපෑම් (impacts) ඇති කිරීමට හේතු වනු ඇත.

උදා: නාගරික සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියකදී, මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය, ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවාහන මණ්ඩලය, ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය, ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් ආයතනය, ප්‍රාදේශීය අධිකාරීන්, වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව යන ආයතන පාර්ශවකරුවන් වන අතර, ඔවුන්ගේ අදහස් විමසීම අවශ්‍ය වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් අවශ්‍ය තොරතුරු සැපයීම ද සිදු කළ යුතු වේ.

ප්‍රතිඵල සහ අවදානම් රාමුව

යෝජිත ව්‍යාපෘතියේ මූලික සැලසුම සහ වැඩ රාමුව අංක 06 සිට 09 දක්වා ඉදිරිපත් කර ඇති අතර ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵල (project results) සහ අවදානම් මෙම කොටස යටතේ හඳුනාගත යුතුය. මීට පෙර සඳහන් අයිතම මෙන්ම මෙම අයිතමයන් අතර ද සමීප අන්තර් සම්බන්ධතාවයක් ඇති අතර, තාර්කික පදනමක් මත පෙළගස්වා ඇත. එහෙයින්, ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් ප්‍රථමයෙන් මෙම ප්‍රතිඵල රාමුව හා අවදානම් රාමුව අතර අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ඇති සම්බන්ධතාවය දැක්වෙන සේ තර්කානුකූලව ඉතා සැලකිල්ලකින් යුතුව සකස් කිරීම අපේක්ෂා කෙරෙන අතර, අනතුරුව නියමිත ස්ථානවල අදාළ කරුණු සඳහන් කළ යුතුය. තවද, මෙහි අඩංගු කරුණු අංක 01-09 දක්වා සඳහන් කරුණු සමග අනුගත වන බවට සහතික කරගත යුතුය.

* 10.1, 10.2, 10.3, 11 සහ 16 යන උප අයිතම පිළිබඳව ප්‍රතිඵල රාමුවට සම්බන්ධ පොදු පාරිභාෂිත වචන මාලාව පිළිබඳ කෙටි පැහැදිලි කිරීමේ සටහන් ඔබගේ දැන ගැනීම පිණිස මෙම ලේඛනයේ 14 වන පිටුවේ ඉදිරිපත් කර ඇත.

* ප්‍රතිඵල රාමුව ගොඩනැගීමට නිරන්තරයෙන් අවශ්‍ය වන තාර්කික මොඩලය (logical model) පිළිබඳව තවදුරටත් හැඳෑරීමට අවශ්‍ය නම් කරුණාකර ඇමුණුම 1 බලන්න.

10. ව්‍යාපෘතියේ බලපෑම්, ප්‍රතිඵල, නිමැවුම්/ ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵල රාමුව/ ව්‍යාපෘතියේ කාර්යසාධන රාමුව (Project Impacts, Outcomes and Outputs/ Result Framework of the Project/ Performance Framework of the Project)

හඳුනාගත් ගැටළු හෝ අවශ්‍යතා පදනම් කරගෙන ප්‍රමාණවත් ව්‍යාපෘති ප්‍රතිඵල රාමුවක් ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් සකස් කර ආකෘතියේ අදාළ අයිතම සම්පූර්ණ කළ යුතුය. ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන කාර්යසාධන දර්ශක (key performance indicators) මගින් අනාගතයේ අත්පත් කරගන්නා ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵල හා නිමැවුම මැන බලන බැවින්, ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් මෙම දර්ශක තීරණය කිරීමට පෙර අදාළ පාර්ශවකරුවන්ගෙන් අදහස් ලබා ගත යුතුය. අධීක්ෂණ හා ඇගයීම් වාර්තාවන්හි දැක්වෙන කරුණු පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීම, ව්‍යාපෘති / වැඩසටහන් වැඩිදියුණු කිරීම හා වගවීම ඉහළ මට්ටමකින් පවත්වා ගැනීමට සුදුසු නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමට උපකාරී වේ.

10.1 ව්‍යාපෘතියේ බලපෑම් (Project Impacts)

ව්‍යාපෘතිය හේතුවෙන් ඇති වූ ප්‍රතිඵල එකක් හෝ කිහිපයක් නිසා ඇති වන වෙනස්කම් හෝ බලපෑම් මෙයින් අදහස් කෙරේ. එමෙන්ම, මෙම බලපෑම ව්‍යාපෘති එකක හෝ කිහිපයක ප්‍රතිඵල එකක් හෝ කිහිපයක් හේතු කොටගෙන හෝ එම ප්‍රතිඵල සියල්ලන්ගේම එකතුවක් නිසා ඇති වේ. ව්‍යාපෘතියක බලපෑම දීර්ඝ කාලීන හෝ මධ්‍ය කාලීන විය හැකි වුවද, සමහර ව්‍යාපෘති සම්බන්ධයෙන් අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම මෙසේ සිදු නොවේ. බලපෑම් සිදු වීමේ නිශ්චිත කාල පරාසයක් පිළිබඳව කිව නොහැකි අතර, එකිනෙකට සමගාමීව ඇතිවන ප්‍රතිඵල එකක් හෝ කිහිපයක් නිසා ඇති විය හැක.

උදා:

- ගොවීන්ගේ ජීවන තත්වය ඉහළ යාම
- සාක්ෂරතාවය ඉහළ යාම
- දළ දේශීය නිෂ්පාදනය ඉහළ යාම

10.2 ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵල (Project Outcomes)

ව්‍යාපෘතියක / වැඩසටහනක නිමැවුම හේතුවෙන් ඇති වන වෙනස්කම් ප්‍රතිඵල (outcomes) ලෙස හැඳින්විය හැකිය. ප්‍රතිලාභ ලබන්නන්ගේ අවශ්‍යතා සැපිරීමට / ගැටළුවලට විසඳුම් ලබා දීමට සෘජුවම සම්බන්ධ වන ප්‍රතිඵල (outcomes) එකක් හෝ කිහිපයක් ව්‍යාපෘතියකින් / වැඩසටහනකින් අපේක්ෂා කෙරේ. සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපෘතිය / වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කර කෙටි කාලයක් ඇතුළත ප්‍රතිඵල (outcomes) ලබා ගත හැකි විය යුතුය (උදාහරණ ලෙස ගැටළුවකට පිළියම් වශයෙන් ලබා ගත යුතු බවට හඳුනාගත් ප්‍රතිඵල දැක්වෙන පහත සඳහන් සටහන බලන්න).

ගැටළුව	ව්‍යාපෘතිය/ වැඩසටහන	ප්‍රාථමික ප්‍රතිඵල (Preliminary Outcomes)
එක්තරා දිස්ත්‍රික්කයක ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයක ජලය හේතු කොටගෙන සෑදෙන බෝවන රෝග ඉහළ මට්ටමක පැවතීම	ග්‍රාමීය ජල සම්පාදන හා සනීපාරක්ෂක පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය	අදාළ ප්‍රදේශයේ ජලය ආශ්‍රිත බෝවන රෝග තිරසර ලෙස අඩු වීම
තරුණයින්ගේ සේවා වියුක්තිය ඉහළ යාම	ඇඟළුම් කර්මාන්ත 500ක් ස්ථාපිත කිරීමේ වැඩසටහන	තරුණ විරැකියාව අඩු වීම
එවැනි ඒඩ්ස් ආසාදිතයින් ප්‍රමාණය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම	ජාතික ඒඩ්ස් මර්දන වැඩසටහන	එවැනි ආසාදිත රෝගීන් සංඛ්‍යාවේ වර්ධනය තිරසර ලෙස අඩු වීම

මූලික ප්‍රතිඵල (Preliminary Outcome(s)), අතරමැදි සහ තෘතීයික ප්‍රතිඵල (Intermediate and Tertiary Outcomes) සහ බලපෑම (Impact)

ව්‍යාපෘතියක් සකස් කරනු ලබන්නේ හා ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ ගැටළුවක් විසඳීම හෝ අවශ්‍යතාවයක් සම්පූර්ණ කිරීම සඳහායි. ව්‍යාපෘතිය ගොඩනගනු ලබන්නේ හුදෙක්ම, හඳුනාගත් ගැටළු විසඳීමට හෝ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීමට වන බැවින්, එකී ව්‍යාපෘතියට එම හඳුනාගත් ගැටළු විසඳීමේ හෝ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීමේ වගකීම පැවරේ. මේ අයුරින් ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමෙන් ඇති වන වෙනස, ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රාථමික ප්‍රතිඵල (preliminary outcomes) ලෙස හඳුනා ගැනේ. මීට සමගාමීව වෙනත් ව්‍යාපෘති / වැඩසටහන්වල ද දායකත්වයෙන් ඇති වූ වෙනස්කම් අතරමැදි ප්‍රතිඵල (intermediate outcomes) සහ තෘතීයික ප්‍රතිඵල ලෙස හැඳින්වේ. මෙවැනි ප්‍රතිඵල රාශියක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වඩාත් සාර්ව මට්ටමින් ඇති වූ වෙනස්කම් බලපෑම (impact) ලෙස හැඳින්වේ.

10.3 ව්‍යාපෘතියේ නිමැවුම් (Project Outputs)

ඉහත අංක 10.2 හි සඳහන් පරිදි අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීමේ අරමුණින් ව්‍යාපෘතිය මගින් ඉලක්කගත ප්‍රතිලාභීන් වෙත අත්කර / ලබා දෙනු ලැබූ භාණ්ඩ හා සේවා ව්‍යාපෘතියේ නිමැවුම ලෙස හැඳින්වේ. මෙම නිමැවුම් ව්‍යාපෘතියේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීම සඳහා සෘජුවම වැදගත් වේ. එනම්, නිමැවුම හඳුනාගත යුත්තේ හඳුනාගත් ගැටළුව හෝ අවශ්‍යතාවයට හේතු වන සාධක ආශ්‍රිතවයි.

උදා: ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල ජලය ආශ්‍රිත බෝ වන රෝග තිරසර ලෙස අඩු කිරීම සඳහා එම ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව දියත් කළ ව්‍යාපෘතියේ නිමැවුම් වූයේ,

- සුරක්ෂිත ජලය ලබා ගැනීමේ හැකියාව ඉහළ යාම
- සනීපාරක්ෂක පහසුකම් ලබා ගැනීමේ හැකියාව ඉහළ යාම (වැසිකිළි වැනි)
- පුද්ගල සෞඛ්‍යය සහ සනීපාරක්ෂක ක්‍රියාකාරකම් සම්බන්ධව ග්‍රාමීය ජනතාවගේ දැනුම්වත්භාවය ඉහළ මට්ටමකට පත් වීම

ක්‍රියාවලි නිමැවුම (Process Output) සහ වැඩසටහන් (ව්‍යාපෘති) නිමැවුම (Programme (Project) Output) ලෙස වෙන් කිරීමේ අවශ්‍යතාවය

නිමැවුම යන්න ක්‍රියාවලි නිමැවුම (process output) සහ ව්‍යාපෘති / වැඩසටහන් නිමැවුම (project output) වශයෙන් වෙන් කළ යුතුය. ක්‍රියාවලි නිමැවුම යනු ව්‍යාපෘතියක ක්‍රියාකාරකම් ගණනාවක් හේතුවෙන් ඇති වන නිමැවුමයි (ධාරිතා වර්ධන වැඩසටහන්, වැඩමුළු සම්පූර්ණ කිරීම යනාදිය). ව්‍යාපෘති / වැඩසටහන් නිමැවුම යනු ව්‍යාපෘතිය / වැඩසටහන සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු ඇති වන අවසාන නිමැවුමයි. මෙකී නිමැවුම් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම සඳහා සෘජුවම අදාළ වේ.

උදා: වැඩමුළුවකට සහභාගිවුවන් විසින් ලබා ගන්නා ලද දැනුම සහ කුසලතාව, සුරක්ෂිත ජලය ලබා ගැනීමේ හැකියාව ඉහළ යාම, නගර අතර ආරක්ෂිත මාර්ග ප්‍රමාණය ඉහළ යාම

10.4 නිමැවුම ලබාකර ගැනීම සඳහා සැලසුම් කර ඇති ක්‍රියාකාරකම් (Planned Activities in Achieving Outputs)

මේ යටතේ ඉහත 10.3 හි විස්තර කරන ලද පරිදි නිමැවුම ලබා ගැනීම සඳහා සකස් කරන ලද ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකම් ලියා දැක්විය යුතුය.

මෙහිදී ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් විස්තරයක් සැපයීම ව්‍යාපෘතියේ සාර්ථකත්වය අධීක්ෂණය කිරීමට හා ඇගයීමට පමණක් නොව ව්‍යාපෘතිය සකස් කරන්නාට එහි යෙදවුම් පිරිවැය සුදුසු පරිදි ගණනය කිරීමට ද ඉවහල් වේ.

මෙම අයිතමය විශේෂයෙන් නිමැවුම් ගණනාවක් අපේක්ෂා කරන විවිධ උප අංග ගණනාවකින් (multiple sub-components) සමන්විත ව්‍යාපෘති සඳහා වැදගත් වේ. කෙසේ වුවද, ගොඩනැගිල්ලක් ඉදි කිරීම වැනි සරල සැලසුමක් සහිත ව්‍යාපෘතියක වුවද, ඒ ඒ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් විස්තරයක් සැපයීම මගින් ව්‍යාපෘතියේ පිරිවැය සකස් කිරීම හා අධීක්ෂණය හා ඇගයීම යන කාර්යයන් වඩාත් සාධනීය ලෙස සිදු කිරීමට ඉවහල් වේ.

11. අදාළ තිරසර සංවර්ධන ඉලක්කය / ඉලක්ක සමඟ ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ / අරමුණු අනුගත වීම)

Aligning the Project Objective/s with the Relevant Sustainable Development Goal/s (SDGs)

මෙම අයිතමය මගින් ව්‍යාපෘතියේ ඉලක්ක, තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක සමඟ ඇති සම්බන්ධතාවය පැහැදිලි කරයි (<https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>). ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් අදාළ ව්‍යාපෘතිය තිරසර සංවර්ධන ඉලක්ක අතරින් කුමන ඉලක්කයක් / ඉලක්ක සපුරා ගැනීම සඳහා සහ ජාතික මට්ටමෙන් අත්පත් කරගත යුතු ඉලක්ක කරා ලඟා වීම සඳහා දායක වන්නේ ද යන්න සඳහන් කිරීම අවශ්‍ය වේ.

12. ව්‍යාපෘතිය මගින් සමාජයට , ආර්ථිකයට හා පරිසරයට සිදු විය හැකි සෘණාත්මක බලපෑම්

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් සමාජ, ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් හා පරිසරය මත ධනාත්මක මෙන්ම සෘණාත්මක බලපෑම් ද ඇති කළ හැකිය. එහෙයින් එවැනි බලපෑම් ව්‍යාපෘති වාර්තාවට ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. ඒ අනුව, ආකෘති පත්‍රයේ අංක 12 යටතේ ඇති වගුවේ, හඳුනාගත් සෘණාත්මක බලපෑම් (V) වශයෙන් ප්‍රථමයෙන් ලකුණු කළ යුතුය. සෘණාත්මක බලපෑම් හඳුනාගත් සෑම විටකම, ව්‍යාපෘති

යෝජකයා විසින් එකී බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘතිය මඟින් සිදු කිරීමට අපේක්ෂිත ක්‍රියාකාරකම් පැහැදිලි කළ යුතුය. එසේ යෝජිත ක්‍රියාකාරකම් අදාළ ව්‍යාපෘතිය මඟින් හෝ වෙනත් වැඩසටහනක් මඟින් ක්‍රියාත්මක කළ හැකිය. එම ක්‍රියාකාරකම් සිදු කරන්නේ කුමන ව්‍යාපෘතියක් මඟින් ද යන්න එම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනයට අදාළ විෂය පථය හෝ කාර්යභාරය මත පදනම් වේ. කෙසේ වුවද සාමාන්‍යමය බලපෑම් අවම කර ගැනීම සඳහා ගනු ලබන ක්‍රියාමාර්ග, ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් අදාළ අයිතමය යටතේ හෝ වෙනත් වාර්තාවක් මඟින් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

13. අවදානම් සහ උපකල්පන

අවදානම් යනු, සිදු වීමේ හැකියාව අඩු (සිදු විය හැකි / නොහැකි, අවිනිශ්චිත) එහෙත් ව්‍යාපෘතියේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල කෙරෙහි සාමාන්‍යමය බලපෑමක් කළ හැකි සහ ව්‍යාපෘතියට සෘජු ලෙස පාලනය කළ නොහැකි තත්වයන්ය.

උපකල්පන යනු, ව්‍යාපෘතියකින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වන, සිදු වීමේ හැකියාවක් ඇති නමුත් ව්‍යාපෘතියේ සෘජු පාලනයෙන් බැහැර තත්වයන් වේ.

ව්‍යාපෘතියට අදාළ අවදානම් හා උපකල්පන ව්‍යාපෘතිය ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රයේ නියමිත අයිතමයන් යටතේ සඳහන් කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵල අත්පත් කර ගැනීමට අදාළව විවිධ මට්ටම් වල දී අවදානම් හා උපකල්පන ගණනාවක් තිබිය හැකි අතර, එසේ හඳුනාගත් අවදානම් හා උපකල්පන සඳහන් කිරීමට මෙම මාර්ගෝපදේශය මඟින් ව්‍යාපෘති යෝජකයන් දිරිමත් කරනු ලැබේ. එමඟින් ව්‍යාපෘති යෝජකයාට ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වන අවස්ථාවේ දී එකී අවදානම් හා උපකල්පන සැලකිල්ලට ගනිමින් අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට හැකි වනු ඇත.

අවදානම් හා උපකල්පන යන්නට ජලසම්පාදන ව්‍යාපෘතියක් ආශ්‍රයෙන් දක්වන ලද උදාහරණ මෙම මාර්ගෝපදේශයේ ඇමුණුම 02 යටතේ දක්වා ඇත.

i. ප්‍රධාන උපකල්පන (major assumptions)

ඉහත සඳහන් කළ නිමැවුම් (output) හා ප්‍රතිඵල (outcome) වලට අදාළ උපකල්පන මේ යටතේ ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

ii. අවදානම් හා ඒවා අවම කිරීමේ පියවර

ඒ ඒ නිමැවුමට හා ප්‍රතිඵලයට අදාළව හඳුනාගත් අවදානම්, හා ඒවා අවම කර ගැනීමට යෝජනා කරනු ලබන ක්‍රියාමාර්ග ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

iii. යෝජිත අවදානම් අවම කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරකම් ලෙස අන්තර්ගත කර තිබේද?

ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත නිමැවුම හා ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීම සාධක ගණනාවක් මත රඳා පවතී. මෙම සාධක වලට අවදානම් හා උපකල්පන ද අයත් වේ. මෙම අයිතමයේ අරමුණ වනුයේ හඳුනාගත් උපකල්පන යථාර්ථයක් බවට පත්කර ගැනීමේ ක්‍රමවේද හා හඳුනාගත් අවදානම් අවම කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාකාරකම් සකස් කිරීම මඟින් ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීම තහවුරු කිරීමයි.

14. ආපදා අවදානම අවම කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් ව්‍යාපෘතියට ඇතුළත් කිරීම

දේශගුණික විපර්යාස හා අනෙකුත් සාධක හේතු කොට ගෙන ස්වභාවික ආපදා අතරින් ශ්‍රී ලංකාව දැනට නායයාම්, ගංවතුර හා නියඟ යන ආපදාවන්ට ලක් වීමේ වැඩි ප්‍රවණතාවයක් පවතී. මෙවැනි තත්වයක් යටතේ ව්‍යාපෘතියේ නිමැවුම් හා සේවා සහ ආශ්‍රිත පහසුකම් එම ආපදාවලට ලක්වීමේ වැඩි ඉඩකඩක් පවතී. ඒ අනුව ව්‍යාපෘතියක් සුදුසු පරිදි සැලසුම් නොකිරීම නිසා එවැනි ආපදා මඟින් වන හානිය වඩාත් තීව්‍ර විය හැකි අතර, එය මිනිසා විසින් ඇති කරනු ලබන ආපදාවක් බවට පත්වීමට ද හැකියාවක් ඇත. අනෙක් අතට ස්වභාවික ආපදාවන්ට ඔරොත්තු දිය හැකි පරිදි මනා ලෙස සැලසුම් කරන ලද ව්‍යාපෘතියකට මෙවැනි ස්වභාවික ආපදා වලින් ආරක්ෂාවීමට හෝ හානිය අවම කර ගැනීමට හැකි වේ.

ඉදිරිපත් කරනු ලබන ව්‍යාපෘතිය ආශ්‍රිතව බල පෑ හැකි ස්වභාවික ආපදා පිළිබඳව මනා අධ්‍යයනයක් කිරීම සෑම ව්‍යාපෘති යෝජකයෙකුටම ඉතා වැදගත් වන අතර අවශ්‍ය අවස්ථාවන්හි දී ඒ සඳහා ගත හැකි සාධනීය ක්‍රියාකාරකම් ව්‍යාපෘතියට ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් සිදු කරන ලද ආපදා අවම කිරීමේ ක්‍රියා මාර්ග පිළිබඳ විග්‍රහය පදනම් කර ගනිමින්, ව්‍යාපෘතිය ආශ්‍රිතව බල පෑ හැකි හඳුනාගත් ආපදා හා ඒවා අවම කර ගැනීමට යෝජනා කරන ක්‍රමවේදය ආකෘති පත්‍රයේ අංක 14 යටතේ සඳහන් කළ යුතුය.

15. ව්‍යාපෘතිය අධීක්ෂණ හා ඇගයීමේ සැලසුම

ආකෘතියේ අයිතම 15.1 හා 15.2 යටතේ දක්වා ඇති අධීක්ෂණ හා ඇගයීම් සැලසුම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රගතිය හා ප්‍රතිඵල අපේක්ෂිත පරිදි අත්පත් කර ගන්නේ ද යන්න තහවුරු කිරීම සඳහා වේ. මෙම වගුව ව්‍යාපෘතියේ සෑම පියවරකම ප්‍රගතිය හා ප්‍රතිඵල මැන බැලීම සඳහා සැලසුමක් සකස් කිරීමට උපකාරී වේ. ව්‍යාපෘතිය ඵලදායීව ක්‍රියාත්මක කිරීමටත්, ඉහළ ප්‍රතිඵලයක් අත්පත් කර ගැනීමටත් ඉහත සැලසුම උපකාරී වේ.

එහෙයින් ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර එහි ප්‍රගතිය මැන බැලීමේ සැලසුමක් සකස් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

මෙම අයිතමය සකස් කිරීමේ පළමු පියවර ආරම්භ වන්නේ සැලසුම් කරන ලද ප්‍රතිඵල, එනම් අයිතම 10.2 සහ 10.3 යටතේ විස්තර කර ඇති ප්‍රතිඵල හා නිමැවුම් වලිනි. ඒ අනුව අධීක්ෂණ හා ඇගයීම් සැලසුම යටතේ සඳහන් කරනු ලබන ව්‍යාපෘතියේ / වැඩ සටහනේ මැදිහත්වීම් , ප්‍රතිඵල හා නිමැවුම්, ආකෘති පත්‍රයේ පෙර සඳහන් කළ ඒවාම වේ.

මෙම විස්තර, මූලික සඳහන් පරිදි වගුවේ ඇතුළත් කිරීමෙන් අනතුරුව, දර්ශක (Indicators) මිනුම් ඒකක (Unit of measure) , දත්ත රැස් කිරීමේ වගකීම යනාදී සාධක භාවිතා කරමින්, මෙම අධීක්ෂණ සැලසුම සකස් කළ යුතුය. ඉහත සඳහන් සාධක නිවැරදිව හඳුනා ගැනීමෙන් හා සකස් කිරීමෙන් පසුව ව්‍යාපෘති කළමනාකරුවන්ට හා කාර්ය මණ්ඩලයට එම ව්‍යාපෘතිය ඵලදායීව හා කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීම පහසු වේ.

අධීක්ෂණ සැලැස්ම පිළිබඳ උදාහරණයක් ඇමුණුම 03 හි දක්වා ඇත.
සටහන : අයිතම 10.1, 10.2, 10.3 සහ 15 යටතේ එන ප්‍රතිඵල රාමුව ආශ්‍රිතව සඳහන් පාරිභාෂික වචන පිළිබඳ පැහැදිලි කිරීම
ප්‍රධාන කාර්යසාධන දර්ශක යනු මොනවාද ?

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල අත්කර ගෙන ඇති හෝ නොමැති බව දර්ශක මඟින් පෙන්වුම් කෙරේ. එනම් ව්‍යාපෘතිය විසින් අත්පත් කරගෙන ඇති ප්‍රතිඵල වාර්තා කිරීමට යොදා ගන්නා සාක්ෂි දර්ශක ලෙස විස්තර කළ හැකිය. එක් ප්‍රතිඵලයක් අත්කර ගැනීම සම්බන්ධයෙන් සාක්ෂි ගණනාවක් පැවතිය හැකි බැවින් අදාළ ප්‍රතිඵල ප්‍රකාශනයට වඩාත්ම බලපානු ලබන සාක්ෂි පමණක් තෝරා ගත යුතුය. එක් ප්‍රතිඵල ප්‍රකාශනයකට දර්ශක කිහිපයක් යොදා ගැනීම සංකීර්ණ වන බැවින්, එම ප්‍රතිඵලයට ඉතා වැදගත්වන හා ප්‍රමුඛතම දර්ශකය හඳුනා ගැනීම අවශ්‍ය වේ. ප්‍රතිඵල ප්‍රකාශනය සම්බන්ධ වඩාත් සුදුසු, ප්‍රමුඛ, වැදගත් හා ප්‍රායෝගික සාක්ෂි ප්‍රධාන කාර්යසාධන දර්ශකය (KPI) ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීම මැනීමේ ප්‍රධාන සාධක දර්ශක ප්‍රමාණාත්මක හෝ ගුණාත්මක විය හැකිය. ප්‍රමාණාත්මක දර්ශක සංඛ්‍යාත්මකව ප්‍රකාශ කළ හැකිය. එනම්, සංඛ්‍යාව, ප්‍රතිශතය, අනුපාතය, විචල්‍යතාව යනාදිය. ගුණාත්මක දර්ශක යනු පිළිගත් ප්‍රමිතීන්, විශේෂිත තත්වයන් හෝ ප්‍රතිලාභීන්ගේ තෘප්තීමත්භාවය වැනි සාධක පදනම් කරගෙන ගොඩනගනු ලබන දර්ශකයන්ය.

KPI s මඟින් ආයතනයේ අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල හා නිමැවුම් මැන බලන බැවින්, KPI s තීරණය කිරීමට ප්‍රථම ව්‍යාපෘතියට අදාළ පාර්ශවකරුවන් සමඟ උපදේශන සාකච්ඡා (consultative discussions) පවත්වා KPI s පිළිබඳව එකඟතාවයකට පැමිණීමට ව්‍යාපෘති යෝජකයා කටයුතු කළ යුතුය.

ව්‍යාපෘතියෙන් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල කුමක්ද යන්න පැහැදිලි කිරීමට දර්ශක මඟින් සාක්ෂි සපයයි. එමෙන්ම ව්‍යාපෘති ක්‍රියාකාරකම් වල සාර්ථකත්වය / අසාර්ථකත්වය ද දර්ශක මඟින් පෙන්වුම් කෙරෙන අතර, අධීක්ෂණය සහ ඇගයීම සඳහා ප්‍රමාණාත්මක පදනමක් ද සපයයි.

සාමාන්‍යයෙන් දර්ශකයක්

- ❖ සහභාගීත්ව ප්‍රවේශයක් තුළින් ගොඩනැගිය යුතුය
- ❖ භාවිත කරන්නාට අදාළ විය යුතු අතර තීරණ ගැනීම සඳහා සහාය විය යුතුය
- ❖ ප්‍රතිඵල සමඟ පවතින සම්බන්ධතාව තහවුරු විය යුතුය
- ❖ ප්‍රමාණාත්මක සහ / හෝ ගුණාත්මක විය යුතුය

මිණුම් ඒකකය යනු කුමක්ද?

ප්‍රමාණාත්මක ආකාරයට දර්ශක මනිනු ලැබේ. උදා :- සංඛ්‍යා, ප්‍රතිශත, අනුපාත, පරාසය කරුණාකර පහත උදාහරණ බලන්න.

දර්ශකය		මිණුම් ඒකකය
01	වාර්තාවන HIV රෝගීන්	මුළු ජනගහනයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස
02	සාමාන්‍ය මහජනතාවගේ (වැඩිහිටියන්ගේ) දැනුම්වත්වීමේ ප්‍රමාණය	%
03	පුද්ගලයන් 10,000 ට සිටින වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	වෛද්‍යවරුන් ගණන
04	පුද්ගලයන් 10,000 ට ඇති ඇඳුන් ගණන	ඇඳුන් සංඛ්‍යාව
05	ආයු අපේක්ෂාව	වසර සංඛ්‍යාව

තහවුරු කර ගැනීමේ ක්‍රමවේදය (means of verification) යනු කුමක්ද?

රැස් කර ගන්නා ලද දත්ත හා ඒවායේ මූලාශ්‍ර තහවුරු කර ගන්නේ කෙසේද යන්න මෙයින් අදහස් වේ. මෙහි වැදගත්කම වන්නේ එමඟින් දත්තවල විශ්වසනීයත්වය හා නිවැරදි බව තහවුරු වීමයි.

ව්‍යාපෘතියක දත්ත තහවුරු කර ගැනීමේ ක්‍රමවේදය පිළිබඳ උදාහරණ පහත ලැයිස්තුවේ දැක්වේ. දර්ශක සඳහා අදාළ වන දත්තවල ස්වභාවය හා ඒවායේ නිරවද්‍යතාව හා විශ්වසනීයත්වය ව්‍යාපෘතිය මගින් තහවුරු කරන්නේ කෙසේද යන්න සලකා බැලිය යුතුය.

උදාහරණ :-

- ❖ ව්‍යාපෘතියකට අදාළවන, විවිධ බාහිර පාර්ශව විසින් දැනට පළ කර ඇති වාර්තා හා දත්ත පරීක්ෂා කිරීම.
- ❖ ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනයේ අභ්‍යන්තර වාර්තා හා අනෙකුත් ප්‍රකාශන සමාලෝචනය.
- ❖ අදාළ ආයතනය හෝ ව්‍යාපෘතිය විසින් රැස් කරන ලද දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම.
- ❖ කළමනාකරණ වාර්තා, සටහන්, හා අභ්‍යන්තර පත්‍රිකා (memos)
- ❖ සම්මුඛ සාකච්ඡා, රැස්වීම් ආදියෙහි වාර්තා හා සටහන්
- ❖ ඉලක්කගත කණ්ඩායම් සමඟ කරන ලද සාකච්ඡාවල සහ පාර්ශවකරුවන් සමඟ පවත්වන ලද රැස්වීම් වල සටහන් සහ වාර්තා.
- ❖ දුරකථන මගින් කරන ලද සාකච්ඡාවල වාර්තා සහ සටහන්
- ❖ සේවලාභීන් සහ පාර්ශවකරුවන්ගේ අදහස්.
(පැමිණිලි, යෝජනා, ලිපි මගින් අදහස් දැක්වීම් යනාදී විවිධ ක්‍රම යටතේ මේවා ලැබිය හැකිය)
- ❖ ප්‍රශ්නාවලි සමීක්ෂණ.
- ❖ වැඩමුළුවල වාර්තා.
- ❖ නිරීක්ෂණ හා ක්ෂේත්‍ර වාරිකාවල වාර්තා

පාදක මට්ටම (Base line)

පාදක කාර්ය සාධන මට්ටම යන්න ප්‍රතිශතාත්මකව, අනුපාතයක් වශයෙන්, සංඛ්‍යාත්මකව හෝ KPI සඳහා හඳුනාගත් වෙනත් ඕනෑම අර්ථාන්විත මිණුම් ක්‍රමයකට මැනිය හැකිය. කෙසේ වුවද මේ සඳහා යොදා ගත් දත්ත මූලාශ්‍රය පාද සටහනක් වශයෙන් දැක්විය යුතුය. යම් වර්ෂයක දී ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන කාර්යසාධන දර්ශක කරා ළඟා වීමේ ප්‍රගතිය එහි පාදක වර්ෂයට සාපේක්ෂව සංසන්දනය කිරීම සඳහා පාදක කාර්ය සාධන මට්ටම යොදා ගැනේ.

පාදක වර්ෂය යනු කුමක්ද?

යම් විශේෂිත කාර්ය දර්ශකයක මට්ටම සංසන්දනය කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා වර්ෂය පාදක වර්ෂයයි.

උදා :- කිසියම් පළාතක 2017 වසරේ දී (පවත්නා වර්ෂය) එච්.අයි.වී. ආසාදිත වුවන් ප්‍රමාණය 0.2 % ට වඩා අඩු ප්‍රතිශතයකි. පවත්නා වර්ෂයේ දත්ත නොමැති අවස්ථාවක දී, ඊට පෙර වසරේ දත්ත පාදක කාර්යසාධන දත්ත ලෙසත් එම වසර පාදක වසර ලෙසත් සැලකිය හැකිය.

මිලභ වසර / අනාගත වසර සඳහා ඉලක්ක සකස් කිරීම

ව්‍යාපෘති කාල සීමාව සඳහා ඉලක්කගත කාර්ය සාධන මට්ටම් වගුවට ඇතුළත් කෙරේ. අදාළ තීරුවේ සඳහන් කර ඇති ඒ ඒ ප්‍රතිඵලයට අදාළ ඉලක්ක, ව්‍යාපෘති කාල සීමාව තුළ ව්‍යාපෘතිය විසින් අත්කර ගත යුතු ප්‍රතිඵලවල මට්ටම පෙන්නුම් කරයි. ඒ ඒ නිමැවුම් මෙන්ම ප්‍රතිඵල සඳහා ද ළඟා කර ගත යුතු ඉලක්ක දැක්විය යුතුය.

ව්‍යාපෘතියක පිරිවැය සම්පාදනය හා මූල්‍යයනය

(Items on Project Costing, Budget and Financing)

16. ව්‍යාපෘති පිරිවැය (Project Budget)

ව්‍යාපෘති යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රයේ මෙම අයිතමය යටතේ ව්‍යාපෘතියේ සමස්ත ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය, අයවැය හා ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍යයනය පිළිබඳව සඳහන් කර ඇති අතර, විශේෂයෙන් පසු කාලීනව අතිරේක අරමුදල් සම්පාදනය කිරීම අසීරු වන බැවින්, සියලුම ක්‍රියාකාරකම් සඳහා අවශ්‍ය සමස්ත මූල්‍ය අවශ්‍යතාවය මෙහි සඳහන් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එසේම, අවශ්‍ය ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත් නොකිරීම හේතුවෙන් ව්‍යාපෘතියේ සඳහන් යම් ක්‍රියාකාරකමක් සිදු කිරීමට නොහැකි වීම ව්‍යාපෘතිය අසාර්ථක වීමට ද හේතු වන බැවින්, ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිඵල හා අවදානම් රාමුව පදනම් කර ගනිමින්, සියලු ක්‍රියාකාරකම් ප්‍රමාණවත් ලෙස පිළිබිඹු වන ආකාරයට ව්‍යාපෘතියේ පිරිවැය සකස් කිරීම සිදු කළ යුතුය. මෙසේ ව්‍යාපෘති පිරිවැය තුළට ඇතුළත් කිරීමට අත්‍යවශ්‍ය වන, නමුත් ව්‍යාපෘති පිරිවැය තුළට ඇතුළත් කිරීම සඳහා යෝජනා කරනු ලබන ක්‍රියාකාරකම් වනුයේ : අධීක්ෂණය කිරීමේ පිරිවැය, ඇගයීම් කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන, සමීක්ෂණ හා අධ්‍යයන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වන වියදම් සහ ව්‍යාපෘතිය පැවරීමේදී / අවසන් කිරීමේදී සිදු කරනු ලබන කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය වියදම්ය. තවද, ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රාග්ධන පිරිවැය ප්‍රමාණවත් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර තිබිය යුතු අතරම, එම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම හා නඩත්තු කිරීම සඳහා අපේක්ෂිත පිරිවැය පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු පැහැදිලිව සහ තර්කානුකූලව සකස් කර ව්‍යාපෘති ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘති පත්‍රයේ අදාළ කොටසෙහි සඳහන් කළ යුතුය. එසේම, යම් ව්‍යාපෘතියක් ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඇගයීම සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට පෙරාතුව අදාළ සියලු පාර්ශවකරුවන් වෙත ඉදිරිපත් කර ඔවුන්ගේ එකඟතාව ලබා ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.

16.1 පිරිවැය ප්‍රභේදනය (Cost Breakdown)

ව්‍යාපෘතියේ මුළු කාලය සඳහා එක් එක් සංරචකයට අදාළව පිරිවැය ගණනය කළ යුතු වේ.

16.2 ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ විස්තර (ඉදිකිරීම්, උපකරණ සහ වාහන මිලට ගැනීම්) (Details of the Activities (Construction, Purchase of Equipment and Vehicles))

යෝජිත ව්‍යාපෘතිය ඉදිකිරීම් කටයුතු හා සම්බන්ධ ව්‍යාපෘතියක් නම් එම ව්‍යාපෘතිය හා සම්බන්ධ උපකරණ මිලදී ගැනීම් සහ වාහන මිලදී ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් 16.2 වගුවේ සඳහන් පිරිවැය අයිතමයන් තුළ සඳහන් කළ යුතුය. තවද සවිස්තරාත්මක ඇස්තමේන්තුවක් ඇමුණුම් ලෙස ව්‍යාපෘති වාර්තාව සමඟ ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

17. මූල්‍යයන සැලැස්ම (Financing Plan)

යෝජිත ව්‍යාපෘතිය සඳහා අරමුදල් සපයා ගැනීමට සැලසුම් කරනු ලබන මූල්‍ය පිළිබඳව තොරතුරු මෙම අයිතමයේ සඳහන් වේ.

17.1 මූල්‍යයන ක්‍රමවේදය (Method of Financing)

යම් ව්‍යාපෘතියක් සඳහා අරමුදල් සපයා ගැනීම බහු මූල්‍ය භරණ සිදු කරගත හැක. වර්තමානයේ දේශීය අරමුදල් යටතේ ක්‍රියාත්මක ව්‍යාපෘති රාශියක් පවතින අතරම දේශීය හා විදේශීය අරමුදල් සම්මිශ්‍රණයෙන් ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘති ගණනාවක් ද දක්නට ඇත. මීට අමතරව, පෞද්ගලික අංශය හා ප්‍රජා දායකත්වය භරණ ක්‍රියාත්මක වන ව්‍යාපෘති කිහිපයක් ද හඳුනාගත හැකි වේ.

17.2 ආදායම් පුරෝකථනය (Revenue Forecast)

ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් කාලය තුළදී ආදායම් උත්පාදනය කළ හැකි ව්‍යාපෘති පවතින අතර, එසේ ආදායම් උත්පාදනය කිරීමට අපේක්ෂා කරන ව්‍යාපෘතියක් සඳහා ආදායම් පුරෝකථන වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතු වේ. එසේම, අවශ්‍ය සවිස්තරාත්මක තොරතුරු ඇතුළත් වාර්තාවක් ව්‍යාපෘති යෝජනාව සමඟ ඇමුණුමක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

17.3 ව්‍යාපෘතිය අවසන් කිරීමෙන් අනතුරුව මෙහෙයුම් හා නඩත්තු පිරිවැය (Project Operation and Maintenance Costs after Completion)

ව්‍යාපෘතිය අවසන් කිරීමෙන් පසු එහි තිරසරභාවය තහවුරු කිරීම සඳහා සුදුසු ක්‍රමවේදයක් සකස් කළ යුතු වේ. ඒ අනුව, එක් එක් අරමුදල් ප්‍රභවයන් යටතේ ව්‍යාපෘති මෙහෙයුම් හා නඩත්තු පිරිවැය වෙන් වෙන් සංරචක ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

සමාජයීය සාධක
(Social Considerations)

18. නැවත පදිංචි කිරීමේ කටයුතු (අදාළ වේ නම්) Resettlement Activities (if applicable)

ප්‍රධාන රාජ්‍ය ආයෝජන ව්‍යාපෘතීන් සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ දී පදිංචිකරුවන් ඉවත් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පැන නඟින විට එබඳු ව්‍යාපෘතියක් සඳහා නැවත පදිංචි කිරීමේ සැලසුම් සකස් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මාර්ග ඉදිකිරීම්, මහා පරිමාණ නිවාස යෝජනා ක්‍රම, මහා පරිමාණ ආර්ථික කලාප පිහිටුවීම, විශාල වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘති, රෝහල් හා අධ්‍යාපන ආයතන පුළුල් කිරීමේ ව්‍යාපෘති, මෙසේ නැවත පදිංචි කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පැන නඟින ව්‍යාපෘතීන්ගෙන් සමහරක් වේ.

එබඳු ව්‍යාපෘති යෝජනාවක් සකස් කරනු ලබන සෑම අවස්ථාවකදීම, ව්‍යාපෘති යෝජකයින් විසින් නැවත පදිංචි කිරීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ පුළුල් විමර්ශනයක් සිදු කළ යුතු අතර, එම කටයුතු හා සම්බන්ධ පිරිවැය ද ඇතුළත්ව නැවත පදිංචි කිරීමේ සඳහා සැලසුම් සකස් කළ යුතු වේ. මෙම සැලසුම් සකස් කිරීමේදී සියලුම අදාළ පාර්ශවකරුවන් විශේෂයෙන් ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම හේතුවෙන් සිය වාසස්ථානයෙන් බැහැරව නව ස්ථානයක පදිංචි වීමට සිදුවන පුද්ගලයන් සමඟ සාකච්ඡා කර අදාළ යෝජනා හා තොරතුරු ලබා ගැනීමෙන් පසු ඉහත සැලසුම් සකස් කළ යුතු වේ.

යෝජිත ව්‍යාපෘතියක් සඳහා මෙම නැවත පදිංචි කිරීමේ අයිතමය අදාළ වන්නේ නම්, ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් මෙම ආකෘතියේ සඳහන් වගුව සම්පූර්ණ කළ යුතුය. එසේම යම් ව්‍යාපෘතියක් සඳහා සංකීර්ණ හා බහුවිධ නැවත පදිංචි කිරීමේ ක්‍රියාකාරකම් ඇතුළත් වන අවස්ථාවකදී, මෙම ආකෘතියේ සඳහන් වගුව ප්‍රමාණාත්මක නොවන විට, අවශ්‍ය දත්ත හා පැහැදිලි කිරීම් ඇතුළත් විස්තරාත්මක වාර්තාවක් ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් ඇමුණුමක් ලෙස ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

19. ස්ත්‍රී / පුරුෂ සමාජභාවය ආශ්‍රිත කරුණු (Gender Perspective)

සියලුම ව්‍යාපෘති යෝජකයන් විසින් ව්‍යාපෘති සැලසුම් සකස් කිරීමේදී ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාව හා සම්බන්ධ දැක්මකින් කටයුතු කළ යුතුය. සමහර ව්‍යාපෘතීන් සැලසුම් කිරීමේදී එහි ප්‍රධාන අරමුණ ලෙස ස්ත්‍රී පුරුෂ පරතරයන් අවම කිරීම පිළිබඳව විශේෂ අවධානයක් යොමු කරන අතර, අනෙකුත් ව්‍යාපෘති සැලසුම් සකස් කිරීමේදී ද ඉලක්කගත ක්ෂේත්‍රයන් / ප්‍රදේශයන්හි පවතින ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවයේ ඇති පරතරය අවම කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ඵලදායී උපායමාර්ග ව්‍යාපෘතීන් තුළට ඇතුළත් කළ යුතු වේ. ඒ අනුව, සියලුම ව්‍යාපෘති යෝජකයන් විසින් ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානාත්මතාව පිළිබඳ ඉදිරි දැක්ම කෙරෙහි ප්‍රමාණාත්මක අවධානයක් යොමු කිරීමත්, අවශ්‍ය අවස්ථාවන්වලදී, සුදුසු උපායමාර්ග හා ක්‍රියාකාරකම්, අදාළ පිරිවැය සමඟ ව්‍යාපෘති යෝජනාව තුළට ඇතුළත් කිරීමත් සිදු කළ යුතු වේ.

20. විශේෂ අවශ්‍යතා සහිත පුද්ගලයින් (Differently Abled Persons' Perspective)

ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් ව්‍යාපෘතියක් සැලසුම් කිරීමේදී විශේෂ අවශ්‍යතා සහිත පුද්ගලයන්ගේ අයිතිවාසිකම් හා අවශ්‍යතා සපුරා දීම පිළිබඳව සලකා බැලිය යුතුය. එසේම එම අවශ්‍යතා සපුරා දීම සඳහා සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට අවශ්‍ය පිරිවැය හා අනෙකුත් පහසුකම් සඳහා වන වියදම් ව්‍යාපෘතියේ මුළු පිරිවැය තුළ අන්තර්ගත වීම හෝ නොවීම පිළිබඳ ව්‍යාපෘති යෝජකයා විසින් මෙම කොටසෙහි සඳහන් කළ යුතු වේ.

යම් ව්‍යාපෘති යෝජනාවක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී, ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක ප්‍රදේශයේ සිටින විශේෂ අවශ්‍යතා සහිත පුද්ගලයන්ගේ අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීමට හෝ එම අවශ්‍යතාවයන් සපුරා දීමට සුදුසු පියවරයන් අනුගමනය කිරීමට කටයුතු කළ යුතු වේ. එබඳු අවස්ථාවන්වලදී ඒ ඒ අවශ්‍යතාවයන්ට ගැලපෙන ලෙස සැලසුම් කරන ලද ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ විස්තරයක් ව්‍යාපෘති යෝජනාව තුළ සඳහන් කළ යුතු වේ.

ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම හා එහි තිරසරභාවය
(Implementation Arrangements and Project Sustainability)

21. ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය (Implementation Arrangements)

22. ව්‍යාපෘතිය නිම කිරීමෙන් පසු එහි තිරසරභාවය ,මෙහෙයවීම හා නඩත්තුව සඳහා වූ කටයුතු (Arrangements for Sustainability, Operation and Maintenance after completion)

කාර්යමණ්ඩල නිසි පරිදි යොදා ගැනීම සහ තිරසරභාවය සඳහා විධිවිධාන සැලැස්වීම, ව්‍යාපෘතිය නිම වීමෙන් පසු මෙහෙයුම් හා නඩත්තු කටයුතු කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීමත් වැදගත් වේ. ව්‍යාපෘතියක් ඉදිරිපත් කිරීමේදී ව්‍යාපෘති යෝජකයන් විසින් එය නිසි ක්‍රියාපටිපාටීන්, නිශ්චිත අංශයන් සහ පුද්ගලයින්ට වගකීම් පැවරීම, අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල හා නිමවුම් පවත්වා ගැනීම පිළිබඳව ඉදිරිපත් කිරීම ව්‍යාපෘති යෝජනාකරුවන්ගේ වගකීම් වේ. ව්‍යාපෘති යෝජකයන් ව්‍යාපෘති යෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමේදී ඉහත සඳහන් කරුණු ඇතුළුව ක්‍රියාත්මක කිරීම හා ව්‍යාපෘති තිරසරභාවය ඇතුළත්ව ව්‍යාපෘති යෝජනා අකෘති පත්‍රයේ නිසි ස්ථානවල සඳහන් කර ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

ආර්ථික හා මූල්‍ය විශ්ලේෂණය (Economic and Financial Appraisal)

23. ආර්ථික හා මූල්‍ය විශ්ලේෂණය (Economic and Financial Analysis)

ව්‍යාපෘති යෝජනාව ඉදිරිපත් කිරීමේදී ඒ සමග යෝජිත ව්‍යාපෘතියේ ආර්ථික හා මූල්‍ය විශ්ලේෂණය ද ඉදිරිපත් කළ යුතුය. මෙවැනි ආර්ථික හා මූල්‍ය විශ්ලේෂණය පිළිබඳ වාර්තාවන් ඉදිරිපත් කිරීමේදී ඒ සඳහා භාවිතා කරන ලද ගණනය කිරීම් විස්තරාත්මක සටහන් ඉදිරිපත් කිරීම කළ යුතුය.

සාමාන්‍යයෙන් යෝජිත ව්‍යාපෘතියක ආර්ථික හා මූල්‍ය විශ්ලේෂණයක් සිදු කිරීමේදී මූලිකව එම ව්‍යාපෘතියේ ස්වභාවය අනුව ව්‍යාපෘතිය ඉදිරිපත් කිරීමේ ආකෘතියේ 23 වැනි අයිතමය යටතේ ලැයිස්තුගත කර ඇති විධික්‍රම අතුරින් සුදුසු විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයක් භාවිත කළ හැක.

- ❖ පිරිවැය - ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයන්
  - අභ්‍යන්තර ආර්ථික ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණය (EIRR)
  - වර්තමාන ආර්ථික ශුද්ධ වටිනාකම (ENPV)
  - පිරිවැය ප්‍රතිලාභ අනුපාතය (C/b)
- ❖ මූල්‍ය විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයන්
  - මූල්‍ය අභ්‍යන්තර ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණය
  - ශුද්ධ මූල්‍ය වර්තමාන වටිනාකම
  - ආපසු ගෙවීමේ ක්‍රමවේදය
- ❖ පිරිවැය ප්‍රතිඵල විශ්ලේෂණය

විවිධ විශ්ලේෂණ ක්‍රම අතරින්, EIRR , ENPV, හෝ C/b, පිරිවැය ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණයේ ප්‍රධාන ක්‍රමවේදයන් වේ. එසේම, මෙම විශ්ලේෂණ ක්‍රමවේදයන් ව්‍යාපෘති ඇගයීම සඳහා වඩාත් යෝග්‍ය වන අතරම, එමඟින් ආර්ථික හා සමාජයීය වශයෙන් ව්‍යාපෘතියේ ශුද්ධ දායකත්වය නිර්ණය කිරීමට ද හැකියාව ලැබේ. මාර්ග ඉදිකිරීම් වැනි යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘතීන් සඳහා පිරිවැය ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණය සඳහා EIRR හෝ ENPV යන ක්‍රමවේදයන් භාවිතය සාපේක්ෂව පහසු විය හැකිය. මන්දයත් එවැනි ව්‍යාපෘතීන්වල ප්‍රතිලාභ සාපේක්ෂව නියත ලෙස ගණනය කළ හැකි අතර, ඒ සඳහා යොදා ගන්නා ක්‍රමවේදයන් හා දර්ශක නිශ්චිත වේ.

එමෙන්ම පිරිවැය ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණ ක්‍රමය අධ්‍යාපන අංශය සඳහා සිදුකරන සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් වැනි සමාජයීය ව්‍යාපෘතිය (Social Project) සඳහා පහසු නොවන අතර, එවැනි ව්‍යාපෘතීන්වලදී වඩාත් සුදුසු විකල්ප ක්‍රමවේදය වනුයේ “පිරිවැය ප්‍රතිඵල විශ්ලේෂණය” ක්‍රමවේදයයි. මෙහිදී ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම හේතුවෙන් වර්ධනය වූ බලපෑම ව්‍යාපෘතියේ පිරිවැයට දක්වන අනුපාතයෙහි වර්තමාන වටිනාකම (discounted) ලෙස ගණනය කළ හැකිය.

කුඩා හා ක්ෂුද්‍ර පරිමාණයේ ව්‍යාපෘතීන් සඳහා පිරිවැය ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණය මෙන්ම පිරිවැය ප්‍රතිඵල විශ්ලේෂණයන් සිදුකිරීමේ හැකියාව ඇත. ඇතැම් අවස්ථාවලදී එම විශ්ලේෂණයන් සිදු කිරීමට ගත වන කාලය හා පිරිවැය සලකන විට ඒවා විශ්ලේෂණය කොට ක්‍රියාත්මක කිරීම එතරම් ප්‍රායෝගික නොවේ. ඇතැම් ව්‍යාපෘති, එනම් ප්‍රතිලාභ මූල්‍ය වටිනාකමක් ලෙස ගණනය කිරීම සඳහා සැලකීමට ලක් කළ හැකි ව්‍යාපෘති සඳහා විවිධ වූ මූල්‍ය ප්‍රතිලාභ ඇස්තමේන්තු ක්‍රම වන FIRR , FNPV හෝ ආපසු ගෙවීමේ ක්‍රමවේදයන් විකල්ප ලෙස භාවිතා කළ හැකිය. එසේම ඇතැම් ව්‍යාපෘතීන්, එනම් ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රතිලාභයන් ප්‍රමාණාත්මක ලෙස ගණනය කළ නොහැකි ව්‍යාපෘතීන්, ව්‍යාපෘති යෝජකයන් විසින් බහුවිධ ක්‍රමවේදයන් භාවිත කරමින් විශ්ලේෂණය සිදුකළ හැකිය. මෙහිදී ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක දත්තයන් භාවිත කළ හැකිය. මෙම විශ්ලේෂණයන් මඟින් යෝජිත ව්‍යාපෘතිය ආර්ථික වශයෙන් ජාතික

ආර්ථිකයට මෙන්ම සමාජය සංවර්ධනයට සිදු කරනු ලබන බලපෑම කෙරෙහි අවබෝධයක් ලබාගත හැකිය.

ආර්ථික අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතය (EIRR)

අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතය (IRR) යනු යම් මෙහෙයුමක් මගින් ජනනය වන ප්‍රතිලාභයන් හි ඇස්තමේන්තු ගත වටිනාකම සහ මෙහෙයුම, නඩත්තු සහ ප්‍රාග්ධන ආයෝජනය සඳහා වන පිරිවැය ශුන්‍ය වන අවස්ථාවේදී පෙන්නුම් කරන වට්ටම් අනුපාතයයි. මෙම ප්‍රතිශත අගය ව්‍යාපෘතියක අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතය ලෙස දැක්වේ.

අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතය (IRR) සැලකීමේදී ආර්ථික අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතය (“Economic” IRR) හා අභ්‍යන්තර මූල්‍ය ඵලදායිතා අනුපාතය (“Financial” IRR) යන අනුපාතයන් දෙක පැහැදිලිව හඳුනා ගත යුතුය. මෙහිදී අභ්‍යන්තර ආර්ථික ඵලදායිතා අනුපාතය මගින් යෝජිත ව්‍යාපෘතිය සමස්තයක් ලෙස ආර්ථිකයට දක්වන දායකත්වය ඇගයීමට ලක් කරනු ලබයි. එසේම, අභ්‍යන්තර මූල්‍ය ඵලදායිතා අනුපාතය මගින් ආයෝජකයාගේ දෘෂ්ටි කෝණයෙන් ව්‍යාපෘතියේ ශක්‍යතාවය පරීක්ෂා කිරීමට උත්සාහ කරයි. අභ්‍යන්තර ආර්ථික ඵලදායිතා අනුපාතය ගණනය කිරීමේදී සත්‍ය (real) මිල ගණන් භාවිත කරන අතර, එමඟින් බදු, සහනාධාර හා මිල පාලනය කිරීම ආදිය හේතුවෙන් ඇතිවන්නා වූ වෙළඳපල මිලෙහි ඇති වන වෙනස්කම්වල බලපෑම ඉවත් කරනු ලැබේ. අභ්‍යන්තර ආර්ථික ඵලදායිතා අනුපාතය ගණනය කිරීමේදී භාවිතා වන සැබෑ මිල, එනම් ප්‍රකාශිත මිල(Undistorted Price) යෙදවුම්වල විකල්ප භාවිතයෙන් පිළිබිඹු වන ආවස්ථික පිරිවැයට සමාන වේ.

ආර්ථික ශුද්ධ වර්තමාන අගය (ENPV)

ආර්ථික ශුද්ධ වර්තමාන අගය ලෙස සඳහන් කරනුයේ වට්ටම් කරන ලද ශුද්ධ ප්‍රතිලාභයන්හි ශුද්ධ වර්තමාන අගයයි. එනම් ප්‍රාග්ධන ආයෝජන සහ මෙහෙයුම් හා නඩත්තු සහ මෙහෙයුමක් මගින් උත්පාදනය වෙනැයි ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රතිලාභවල අගය, ප්‍රාග්ධන පිරිවැය අනුපාතය සමග ගැලපීම හා වට්ටම් කිරීම මෙහිදී සිදු වේ. වාර්ෂික වට්ටම් අගයන්හි ශුද්ධ වටිනාකම, ආර්ථික ශුද්ධ වර්තමාන අගය ලෙස නිරූපණය කරයි. ආයෝජනයක හෝ මෙහෙයුමක ප්‍රතිලාභ ජනනය වන කාලපරිච්ඡේදය ආර්ථික ආයු කාලය වශයෙන් සැලකිය හැකි වන අතර, ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කර අවසන් වූ පසුව ද ඉහත ප්‍රතිලාභ ජනනය විය හැක.

“ආර්ථික” ශුද්ධ වර්තමාන අගය සහ “ආර්ථික” අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතය, මූල්‍ය අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතයෙන් වෙන් කර හඳුනා ගත යුතු වේ. ආර්ථික අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතය ගණනය කිරීම සඳහා තත්‍ය මිල (Real Price) භාවිත කෙරෙන අතර, බදු සහ සහනාධාර වැනි සංක්‍රාම ගෙවීම් සහ විවිධ පාලනයන් හේතුකොට ගෙන වෙළඳපොළ මිලෙහි සිදු වන විකෘති වීම් මෙහිදී බැහැර කෙරෙන බැවින්, මෙමගින් ආර්ථිකයට සහ සමාජයට දක්වන සෘජු දායකත්වය විශ්ලේෂණය කිරීමට හැකි වේ.

පිරිවැය-ප්‍රතිලාභ අනුපාතය/ (C/B)

වට්ටම් කරන ලද සියළු ව්‍යාපෘති පිරිවැයෙහි එකතුව, වට්ටම් කරන ලද සියළු ව්‍යාපෘති ප්‍රතිලාභවල එකතුවෙන් බෙදූ විට පිරිවැය-ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ලැබේ. ඒ අනුව යම් ව්‍යාපෘතියක පිරිවැය-ප්‍රතිලාභ අනුපාතය එකට වඩා වැඩි නම් එමඟින් සමාජයට දායකත්වයක් දක්වනු ලැබේ යැයි සැලකේ. (සැලසුම් ශිල්පීය ක්‍රම, ‘මූල්‍ය විශ්ලේෂණය’, පරිච්ඡේද 13, ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව-2001, කොළඹ).

මූල්‍ය අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතිකය (FIRR)

ඉහතින් දක්වා ඇති පරිදි මූල්‍ය විශ්ලේෂණයේදී යොදා ගන්නා ලද අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතිකය විධික්‍රමය, මූල්‍ය අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතිකය ලෙස නම් කෙරේ. මූල්‍ය අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතිකය යන ඇගයීම් විධික්‍රමය මඟින් ආයෝජකයාගේ දෘෂ්ඨිකෝණයෙන් ව්‍යාපෘතියක ශක්‍යතාව පරීක්ෂා කෙරේ.

UQ, H අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතික විශ්ලේෂණය, වෙළඳපොල මිල මත පදනම්ව සිදුකෙරෙන අතර, මෙහිදී ආර්ථික අභ්‍යන්තර ඵලදායිතා අනුපාතිකයේදී මෙන් වෙළඳපොල විකෘති වීම් සලකා බැලීමක් සිදු නොකරයි.

මූල්‍ය ශුද්ධ වර්තමාන අගය (FNPV)

මූල්‍ය ශුද්ධ වර්තමාන අගය ලෙස සඳහන් කරනුයේ වට්ටම් කරන ලද ශුද්ධ ප්‍රතිලාභයන්හි ශුද්ධ වර්තමාන අගයයි. එනම් ප්‍රාග්ධන ආයෝජන හා මෙහෙයුම් හා නඩත්තු සහ මෙහෙයුමක් මගින් උත්පාදනය වන ප්‍රතිලාභවල ඇස්තමේන්තුගත අගය ප්‍රාග්ධන පිරිවැය අනුපාතය සමඟ ගැලපීම හා වට්ටම් කිරීම මෙහිදී සිදුවේ. වාර්ෂික වට්ටම් අගයෙහි ශුද්ධ වටිනාකම, ආර්ථික ශුද්ධ වර්තමාන අගය ලෙස නිරූපණය කරයි. ආයෝජනයක හෝ මෙහෙයුමක ප්‍රතිලාභ උපදවන කාලපරිච්ඡේදය ආර්ථික ආයු කාලය වශයෙන් සැලකිය හැකිය. ව්‍යාපෘතියක් ක්‍රියාත්මක කර අවසන් වූ පසුව ඉහත ප්‍රතිලාභ ජනනය වනු ඇත.

ආර්ථික ශුද්ධ වර්තමාන අගය මෙන් නොව, මූල්‍ය ශුද්ධ වර්තමාන අගය වෙළඳපොල මිල අනුව ගණනය කෙරෙන අතර, මෙහිදී වෙළඳපොලෙහි ඇති විකෘතීන් සලකා බැලීමක් සිදු නොකෙරේ.

පිළිගෙවුම් කාලය (Payback Period)

ප්‍රාග්ධන ආයෝජන ප්‍රමාණය, ඇස්තමේන්තුගත ශුද්ධ මූල්‍ය ප්‍රතිලාභවලින් ආපසු ලබා ගැනීම සඳහා ගත වන කාලපරිච්ඡේදය පිළිගෙවුම් කාල සීමාව වශයෙන් සඳහන් කෙරේ. එනම් ව්‍යාපෘතියක ආයෝජනය කරන ප්‍රමාණය එහි ශුද්ධ වාර්ෂික මූල්‍ය ප්‍රතිලාභ මඟින් නැවත ලබා ගැනීමට ගත වන කාලපරිච්ඡේදය මෙලෙස හැඳින්වේ. පිළිගෙවුම් කාලපරිච්ඡේදය හඳුනා ගැනීම සඳහා මුදල් ප්‍රවාහයෙහි වට්ටම් කිරීමක් අවශ්‍ය නොවේ.

පිරිවැය ඵලදායිතා විශ්ලේෂණය (Cost Effective Analysis)

පිරිවැය ඵලදායිතා විශ්ලේෂණය ආර්ථික විශ්ලේෂණයෙහි තවත් එක් පැතිකඩක් විදහා දක්වයි. එමඟින්, විවිධ වූ ක්‍රියාකාරකම්වලින් ජනිත වන ප්‍රතිඵල (බලපෑම) සමඟ සාපේක්ෂ පිරිවැය සැසඳීමක් සිදු කරයි. පිරිවැය-ප්‍රතිලාභ විශ්ලේෂණයේදී ප්‍රතිඵල නිර්ණය මූල්‍ය අගයන් මත සිදු කරන බැවින්, පිරිවැය ඵලදායිතා විශ්ලේෂණයෙන් එය වෙනස් වේ. මෙය සාමාන්‍යයෙන් අනුපාතයක් වශයෙන් ප්‍රකාශ කෙරෙන අතර, ප්‍රතිලාභවල අගයන් (ප්‍රතිඵල) හරය වශයෙන් ද ප්‍රතිලාභ සමඟ බැඳුණු පිරිවැය ලවය වශයෙන් ද ගැනේ.

ව්‍යාපෘතිය පිළිබඳ තොරතුරු විමසීම්
(Items on Project Contact Details)

24. අයදුම්කරුගේ තොරතුරු (Applicant's Information)

ව්‍යාපෘති යෝජක හා ව්‍යාපෘතිය ඉදිරිපත් කරනු ලබන අමාත්‍යාංශය/ පළාත් සභාව යටතේ සඳහන් කරනු ලබන සම්බන්ධ කර ගත යුතු දෙවන පුද්ගලයා විය යුත්තේ ජාතික ක්‍රමසම්පාදන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ව්‍යාපෘති වාර්තාවේ ඇතුළත් තොරතුරු පිළිබඳව අමතර විස්තර හෝ පැහැදිලි කර ගැනීම් ලබා ගැනීම සඳහා සම්බන්ධ කර ගත යුතු නිලධාරියාය.

ව්‍යාපෘති යෝජනා සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන ඇමුණුම් සකස් කිරීම සඳහා උපදෙස්

(Guidance on the preparation of annexes for project proposal)

ව්‍යාපෘති යෝජනාවක් සඳහා විවිධ මූලාශ්‍ර වලින් තොරතුරු හා දත්ත ප්‍රමාණවත් තරමින් අවශ්‍ය වුවද, ව්‍යාපෘති යෝජනා ආකෘති පත්‍රයෙහි එම සියලු තොරතුරු හා දත්ත සඳහන් කළ නොහැක. ව්‍යාපෘති යෝජනාවට අදාළ ඇමුණුම් ව්‍යාපෘති යෝජනාවේ අවසාන කොටස ලෙස දැක්වුවද එහි වැදගත්කම අවතක්සේරු කළ නොහැක. ව්‍යාපෘති යෝජනාවේ එක් එක් විශේෂිත අයිතමයන් වෙනුවෙන් යොදාගත් තොරතුරු හා දත්තයන් හි සියලුම මූලාශ්‍රයන් ඇමුණුම්හි ඇතුළත් කළ යුතුය.

උපකාරක මෙවලමක් වශයෙන් ද ඇමුණුම් වැදගත් වන අතරම දත්ත මූලාශ්‍රයන්, ව්‍යාපෘති වාර්තාව සැකසීම අවසන් වීමෙන් හා එයට අනුමැතිය ලැබීමෙන් පසුවද ප්‍රයෝජනවත් වේ.

එම තොරතුරු ප්‍රයෝජනවත් විය හැකි අවස්ථා:

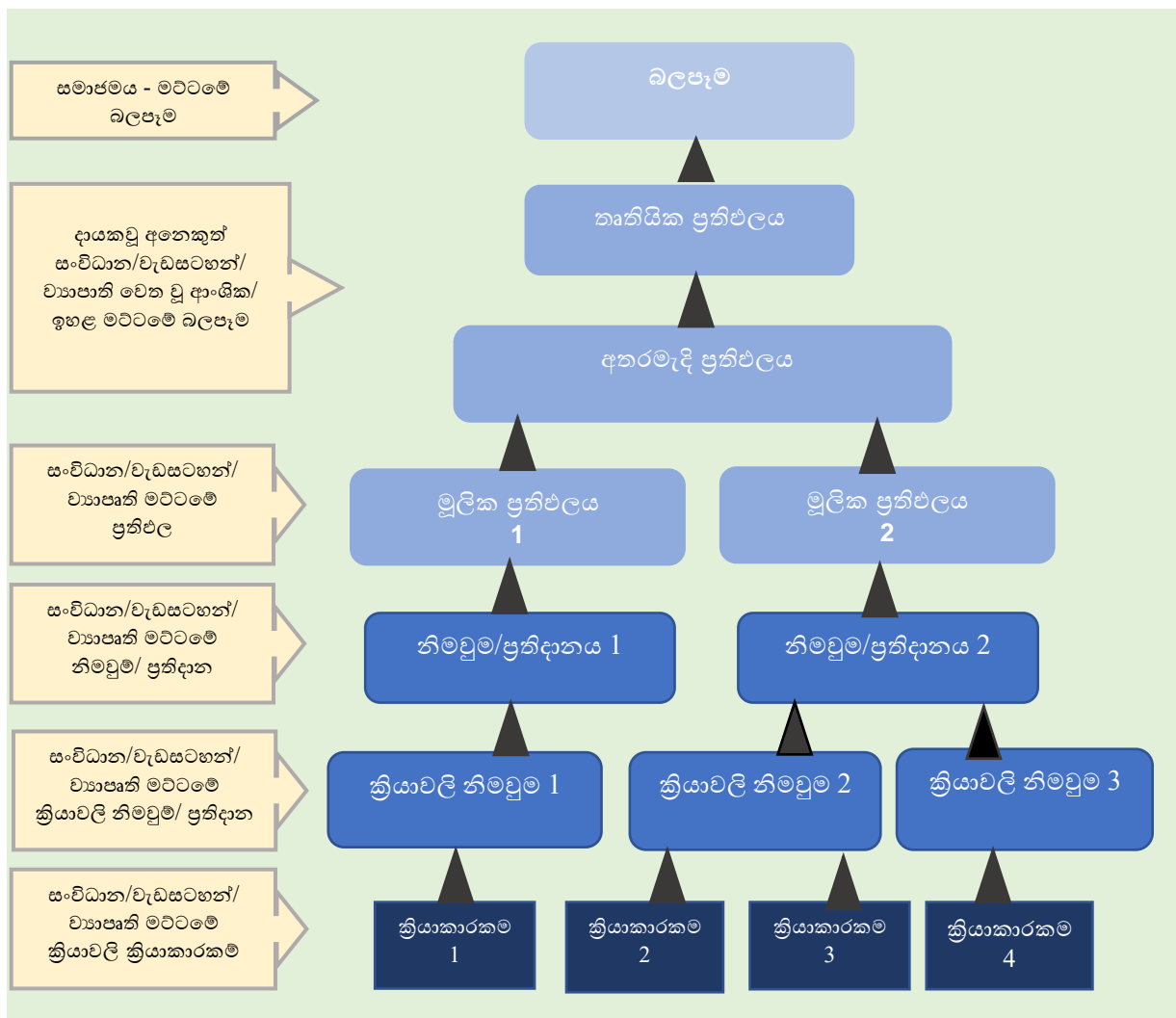
- ව්‍යාපෘති යෝජනාව සකස් කිරීමේ දී යොදාගත් උපකල්පනයන් සවිස්තරාත්මකව පැහැදිලි කිරීමට
- ව්‍යාපෘති යෝජනාව සැකසීමේ දී ගනු ලැබූ තීරණ සඳහා සාක්ෂි සැපයීමට
- ව්‍යාපෘති යෝජනාවේ ඇතුළත් තොරතුරු තහවුරු කිරීම සඳහා සවිස්තරාත්මක දත්ත තොරතුරු මූලාශ්‍රයන් සැපයීමට
- පහත සඳහන් අංග පදනම් කර ගනිමින් ව්‍යාපෘති යෝජනාව ගොඩනැංවීමේදී අතරමැදි න්‍යාසයන් (Metrics) හා ආකෘතීන් (Template) සැපයීමට
  - කාර්යසාධන හා අධීක්ෂණ සැලැස්ම.
  - පිරිවැයකරණය හා අයවැය ප්‍රභේදනය.
  - ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රමවේදය හා වාර්තාකරණය.
  - ක්‍රියාකාරකම් පාදක ඇස්තමේන්තුගත වියදම.
  - පරිපාලන මෙහෙයුම් ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ඇස්තමේන්තුගත වියදම හා
  - ප්‍රාග්ධන කාර්යයන් සඳහා වූ ඇස්තමේන්තුගත වියදම.

උපග්‍රන්ථය 1

තාර්කික ආකෘතිය -හඳුන්වාදීමේ සටහන

තාර්කික ආකෘතිය යනු ක්‍රියාකාරකම්, ප්‍රතිදානයන්/ නිමවුම හා ප්‍රතිඵල අතර ඇති තාර්කික සම්බන්ධතාවය පැහැදිලිවම පෙන්වනු ලබන රූප සටහනකි. එමගින් මැදිහත්වීමක හෝ සංවිධානයක පිටුපස ඇති තර්කාන්විතභාවය/ යුක්තිසහගත බව පෙන්වයි. එමගින් අපේක්ෂිත හෝ අදහස් කරන ලද ප්‍රතිඵල ප්‍රස්ථාරිකව පෙන්වයි.

රූපය 01: තාර්කික ආකෘතිය හා අන්තර් සම්බන්ධතාවන් පිළිබඳ සටහනක්

වැඩසටහනක්, ප්‍රතිපත්තියක්, ව්‍යාපෘතියක් හෝ ආයතනයක් සඳහා තාර්කික ආකෘතිය යොදාගත හැකියි. එය ව්‍යාපෘතියක හෝ සංවිධානයක කලමණාකරණ, අධීක්ෂණ හා ඇගයීම් කටයුතු සැලසුම් කිරීමට හා සැලසුම් කිරීම සන්නිවේදනය කිරීමේ මාර්ගයක් ලෙස ප්‍රයෝජනවත් වේ. ඉහත රූපයේ දැක්වූ ආකාරයට සියලුම මට්ටම්වලදී ප්‍රතිඵල හඳුනා ගැනීමට හා ප්‍රතිඵලදාමයේ සෘජු සම්බන්ධතාවය හඳුනා ගැනීමට තාර්කික ආකෘතිය උපකාරී වේ.

නිවැරදි තාර්කික ආකෘතියක /මොඩියුලයක පහත ලක්ෂණ තිබිය යුතුය.

- පැහැදිලි තර්කයක් පැවතීම. ක්‍රියාකාරකම්, ප්‍රතිදානයන්, ප්‍රතිඵලයන් හා බලපෑම් අතර තාර්කික හා පැහැදිලි සම්බන්ධතාවයක් පැවතිය යුතුය. තාර්කික ආකෘතිය මගින් ව්‍යාපෘති සංවිධානයේ “ නම් ----- එවිට” , යන තර්කය මැනවින් පිළිබිඹු විය යුතුය. යම් ක්‍රියාකාරකමක් සිදු වේ නම්, එයට අනුරූපව යම් නිමවුමක්/ ප්‍රතිදානයක් ලබා දේ.
- සංවිධානයේ උපායමාර්ගික මගපෙන්වීම හා අරමුණු මත ගොඩනැංවී තිබීම.
- යෝග්‍ය විෂය පථය හා ඉලක්ක පෙන්විය යුතුය.
- පැහැදිලිතාවය - බාහිර පුද්ගලයෙකුට ව්‍යාපෘතිය හෝ සංවිධානය ගැන අවබෝධයක් මෙම ආකෘතිය නිරීක්ෂණය කිරීමෙන් ලබා ගත හැකි විය යුතුය.
- සහභාගීත්වය/එකඟතාවය - ප්‍රධාන පාර්ශවකරුවන් සමග සහභාගීත්ව ක්‍රමවේදයකින් ආකෘතිය ගොඩනංවා තිබේද යන්න.
- සාර්ථක තාර්කික ආකෘතියක, නිමවුම/ ප්‍රතිදානය හා ආංශීය සහ ඉහළ මට්ටමේ ප්‍රතිඵල, සමග හොඳ සම්බන්ධතාවයක් පෙන්වුම් කළයුතු අතර, සංවිධානයේ පහළ මට්ටමේ ඒකක හා අංශ දක්වා ප්‍රතිඵල ගලා යෑමේ පදනමක් ද සැපයිය යුතුය.

තර්කානුකූල පෙළගැස්මක් ගොඩනැගීමේ තවත් ආකාරයක් වනුයේ ඔබගේ වැඩසටහන්, ව්‍යාපෘති හා ක්‍රියාකාරකම් මගින් ඉහළ මට්ටමේ ප්‍රතිඵල ලබා ගැනීමට ක්‍රියාකිරීමයි. මෙම තර්කය දෙපාර්තමේන්තුගත වැඩසටහන් සඳහා ද සුදුසු වේ.

- අප කරන කාර්යය කුමක්ද යනුවෙන් ප්‍රශ්න කිරීමෙන් ඔබට මෙම ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කළ හැක. උදාහරණයක් ලෙස අමාත්‍යාංශයේ කාර්ය මණ්ඩලය සඳහා පුහුණුවීම් කිරීම සැලකිය හැකිය (මෙය ක්‍රියාකාරකමකි).
- ඔබට ඉන්පසු, එසේ කරන්නේ ඇයි යන්න විමසිය හැක. උදාහරණ ලෙස අප පුහුණු වීම් ලබා දෙන්නේ ඇයි? සහභාගිවන්නන් එයින් ලබා ගන්නේ මොනවාද? එම ප්‍රශ්නවලට ලැබෙන පිළිතුර සංවිධානයේ නිමවුම / ප්‍රතිදානය වේ. එනම්, මෙහිදී අපේක්ෂිත නිමවුම වන්නේ සේවලාභීන්ගේ කුසලතාවයන් හා දැනුම ඉහළ නැංවීමයි.
- අප අමාත්‍යාංශයේ නිලධාරීන්ගේ දැනුම හා කුසලතාවයන් ඉහළ නංවන්නේ ඇයි යන්නට ලැබෙන පිළිතුර සංවිධානයේ ප්‍රතිඵලය වේ. එනම් සේවලාභී කාර්ය මණ්ඩලයේ කාර්යසාධනය / සේවා සැපයීම වැඩි දියුණු කිරීමයි.

ඉහත තාර්කික ආකෘතියේ / ප්‍රතිඵල ධුරාවලියේ පහත දැක්වෙන අංගයන් සලකා බලන්න.

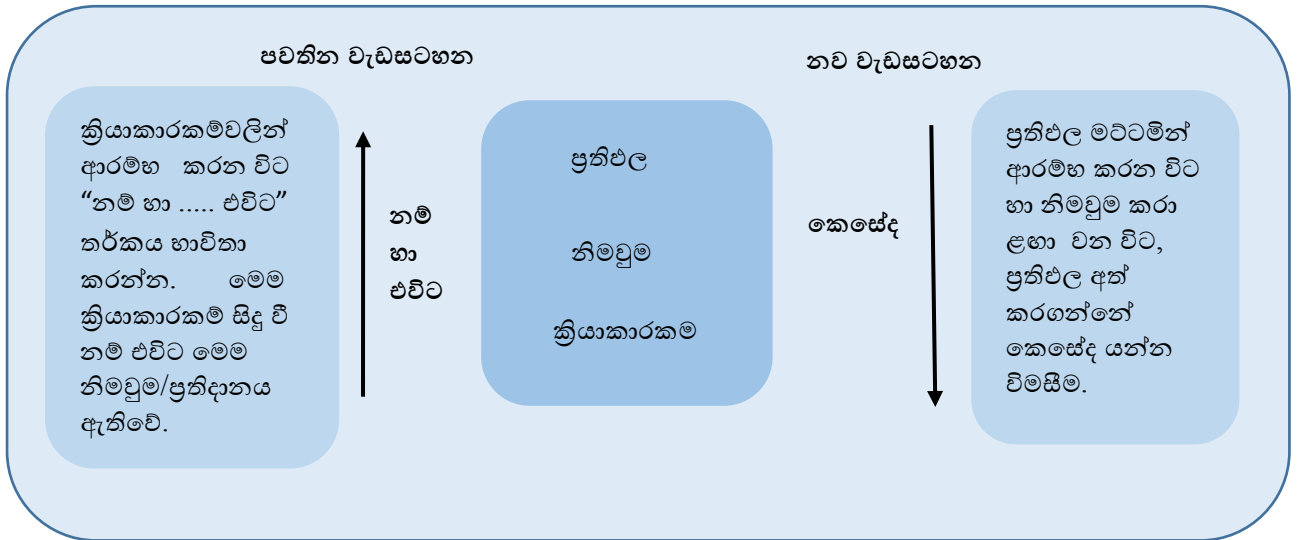
- වැඩසටහන / සංවිධානය මගින්, නිෂ්පාදිත හා සපයන ලද භාණ්ඩ හා සේවා සංවිධානයේ නිමවුම / ප්‍රතිදානයන් වේ.
- සංවිධානයේ මැදිහත් වීමෙන් ඉටුකළ යුතු “සෘජු බලපෑම්” පමණක් සංවිධානයේ ප්‍රතිඵල වේ.

ව්‍යාපෘති සැලසුම්කරණ අවධියේදී ක්‍රියාවලිය අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵලවල සිට ක්‍රියාකාරකම් දක්වා සැලකිල්ලට ගැනීම වැදගත් වේ. ගැටළුව හෝ අවශ්‍යතාවය මත පදනම්ව මූලික ප්‍රතිඵල පළමුව හඳුනා ගැනීම සිදුවේ. එවිට අපට මෙම වෙනස සිදුකළ හැක්කේ කෙසේද යන ගැටළුව මතු වේ. එනම් අප බලාපොරොත්තු වූ වෙනස්කම් සිදු කිරීමට කුමන භාණ්ඩ හා සේවාවන් ප්‍රතිලාභීන්ට / සේවලාභීන්ට ලබා දිය යුතුද යන්නයි. මෙම නිපදවන භාණ්ඩ හා සේවා නිමවුම / ප්‍රතිදානය ලෙස හැඳින්වේ. එවිට අපට එම භාණ්ඩ හා සේවා ප්‍රතිලාභීන්ට ලබා දීම අවශ්‍ය නම් ඒ සඳහා කුමක් කළ යුතුද, යන ප්‍රශ්න මතු

වේ. අපගේ ක්‍රියාවලිය කුමක් විය යුතුද?, ක්‍රියාකාරකම් කුමක් විය යුතුද?, හා අවශ්‍ය සම්පත් මොනවාද?, ආදී ප්‍රශ්න එවිට මතුවේ.

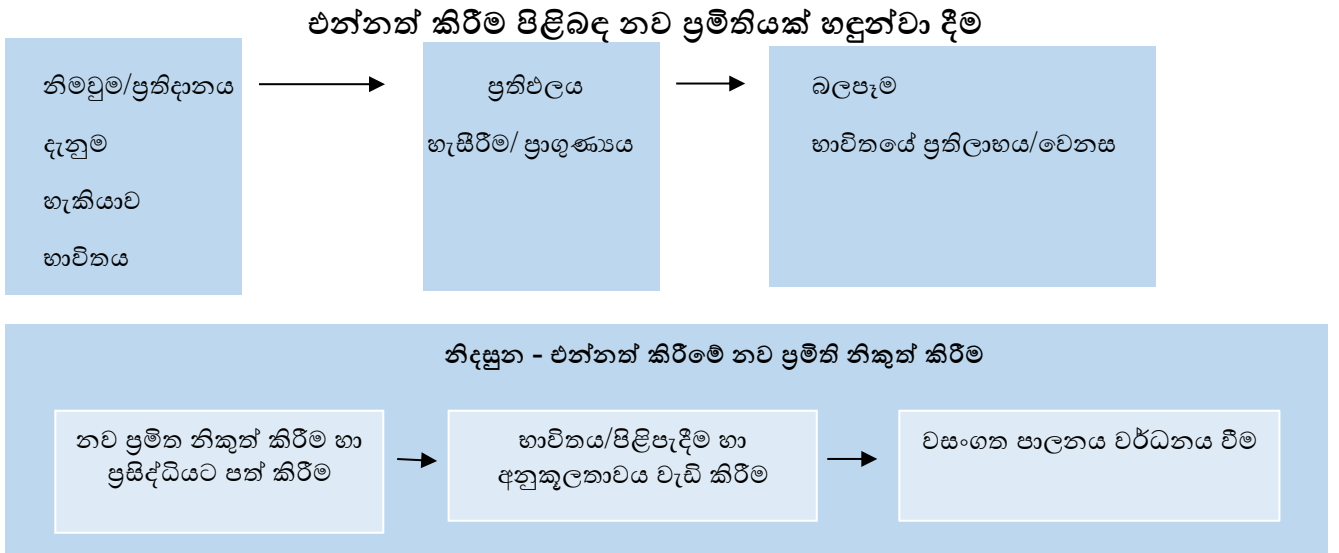
සාමාන්‍යයෙන් නව වැඩසටහනක් නම් හෝ සැලසුම් කරමින් පවතින වැඩසටහනක් නම් හෝ ක්‍රියාකාරකම් ස්ථාපිත කර නොමැති නිසා ප්‍රතිඵල මුල් කරගෙන (ප්‍රතිඵලදාමය) ගොඩනැංවිය හැක. එහෙත් ව්‍යාපෘතිය දැනටමත් ස්ථාපිත කර ඇත්නම් ප්‍රතිඵලදාමය ගොඩනැංවීම ක්‍රියාකාරකම්වලින් ආරම්භ කළ හැක.

රූපය 2: ප්‍රතිඵලදාමයේ ඉහළ පහළ යාම

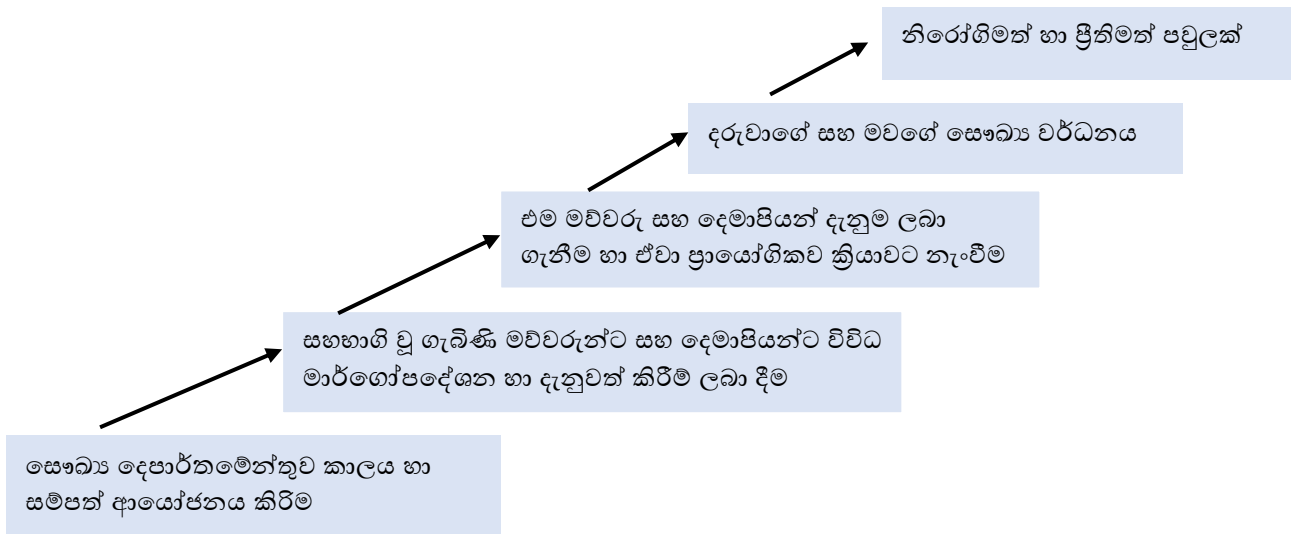

ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතින ව්‍යාපෘතියක තාර්කික ආකෘතියක් නිදසුනක් ලෙස පහතින් දැක්වේ.

රූපය 3: ප්‍රතිඵලදාමය, අන්තර් සබඳතා හා හේතු පිළිබඳ නිදසුන

ගැබ්ණි මච්චරුන්ට උපදේශනය ලබාදීමේ නිදසුන

සමහර අවස්ථාවලදී, ප්‍රතිඵලදාම සැකසීමේදී ඇතිවන ගැටලුව, ප්‍රතිඵල ලෙස ලැබෙන නිමවුම/ප්‍රතිඵල/බලපෑම කුමක්ද යන්න තීරණය කිරීමට ගොඩනැගිය යුතු ප්‍රශ්න මොනවාද යන්න සඳහා පහත වගුව මගින් නිදසුන් සපයයි.

රූපය 4: ප්‍රතිඵලවල මට්ටම් වෙන්කර හඳුනා ගැනීම සඳහා මහපෙන්වීම

නිමවුම	ප්‍රතිඵලය	බලපෑම
ඵලදායී නිෂ්පාදන / සේවා/ දැනුම/නිපුණතා සඳහා ප්‍රවේශය	<ul style="list-style-type: none"> ✓ නිමවුම/දැනුම/හැකියාව භාවිතය ✓ නිමවුම/දැනුම/හැකියාව භාවිතයෙන් ලැබූ සෘජු ප්‍රතිඵලයක 	සාර්ව ආර්ථික, සමාජීය දර්ශකයන් කෙරෙහි දායකවීම
ව්‍යාපෘති/වැඩසටහන මඟින් හසුරවයි	සේවලාභීන් විසින් හසුරවයි	පුලුල් ජාතික මට්ටමින් හසුරවයි
ව්‍යාපෘති/වැඩසටහන්වලට ඉහළ මට්ටමේ අනුබලය	ව්‍යාපෘති/වැඩසටහන්වලට පාර්ශවීය අනුබලය	ව්‍යාපෘති/වැඩසටහන්වලට අඩු අනුබලය
ව්‍යාපෘති / වැඩසටහන් සඳහා වගවීම	<ul style="list-style-type: none"> ✓ මූලික ප්‍රතිඵල සඳහා වගවීම ✓ කළමනාකරණය කිරීම 	දායකත්වය වැඩිදියුණු වීම
සේවලාභීන්ට/සේවලාභීන් සඳහා	සේවලාභීන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා	පුළුල් මට්ටමේ බලපෑම
ව්‍යාපෘතිය/වැඩසටහන අතරතුර	ව්‍යාපෘතිය/වැඩසටහන අතරතුර/අවසානයේදී	ව්‍යාපෘතිය/ වැඩසටහනට පසුව
පහසුවෙන් වෙනස්වීම	ව්‍යාපෘතිය/වැඩසටහන/ අවශ්‍යතාවය මත රඳා පවතී	එක් ප්‍රතිඵලයක් හෝ කිහිපයක් මත රඳා පවතී

නිදසුනක් ලෙස සංවිධානයට අදාළව එහි නිමවුම වනුයේ, එමඟින් නිපදවන ලද භාණ්ඩ හා සේවාවන්ය. එහි ප්‍රතිඵල වනුයේ එමඟින් වන වක්‍රකාර බලපෑමය.

ප්‍රකාශයන් නිවැරදි මට්ටමේ ඇති බවට තහවුරු කර ගැනීම සඳහා ප්‍රතිඵල වචනයට නඟා ඇත්තේ කෙසේද යන්න පිළිබඳ සැලකිලිමත් වීම අවශ්‍ය වේ. ප්‍රතිඵල මඟින් සිදු වූ වෙනස්වීම් පහත සඳහන් පරිදි දැක්විය යුතුය.

- වැඩිදියුණු වූ
- වැඩි වූ
- වර්ධනය වූ
- වඩා විශාල
- වඩා උසස්
- වඩා පහත්
- තිබීම/පැමිණීම
- නොතිබීම/නොපැමිණීම

මීට අමතරව පහත සඳහන් වාක්‍ය බණ්ඩ එහි නොතිබිය යුතුය.

- මහින්.....
- පිණස.....
- සඳහා.....

එනම්, ප්‍රතිඵල ප්‍රකාශනයන් තුළ හේතුඵලයන් සඳහන් නොකළ යුතුය.

ප්‍රතිඵල ප්‍රකාශනයන් මූල්‍යමය වටිනාකම්, කාලය හා පරිශ්‍රමය අනුව තාක්වික විය යුතුය. නිමවුම් හා ප්‍රතිඵල අතිශයෝක්තියෙන් දැක්වීම නිතර සිදුවන ප්‍රවණතාවකි.

උපග්‍රන්ථය 2

අවදානම් සහ උපකල්පන ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා නිර්දේශනය

සිද්ධිය : පළාතක් තුළ ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ කිහිපයක් ආවරණය කරමින් ක්‍රියාත්මක වන ග්‍රාමීය ජල සැපයුම් ව්‍යාපෘතියක්

ප්‍රතිඵල මට්ටම/ ප්‍රතිඵලය (Result Level / Result)	ශ්‍රේණිගත කිරීම (Rating)	සම්භාවිතාවය (Probability)	ප්‍රතිඵලය (Effect)	අවම කිරීමේ උපායමාර්ගය (Mitigation Strategy)
තෘතීයික ප්‍රතිඵලය / බලපෑම				
වැඩි දියුණු වූ ග්‍රාමීය සුභ සාධනය				
උපකල්පනය - ගම්වලට අනෙකුත් සේවාවන් අඛණ්ඩව හා අඛණ්ඩ/ නිරසර පදනමකින් ලැබේ (අධ්‍යාපන, යටිතල පහසුකම්, වෙළඳපොළ ආදී)				අනෙකුත් අමාත්‍යාංශ හා ආයතන සමග ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය කිරීම.
අවදානම - අනෙකුත් සේවාවන්ගේ කලින් කලට සිදුවන බිඳවැටීම්	අඩු	අඩු	අඩු	සංවිධාන සමග සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම. සේවා තත්වයන් හා මට්ටම් පිළිබඳ ක්‍රමවත් තක්සේරුව.
අවදානම - දේශපාලනික හා සමාජයීය අසහනය	අඩු	අඩු	අඩු	ග්‍රාමීය ප්‍රජාව තුළ සමාජයීය එකමුතුකම සහ සමානාත්මතාවය පවත්වාගෙන යාම සහතික කිරීම.
අතරමැදි ප්‍රතිඵල				
ග්‍රාමීය ප්‍රජාවගේ වර්ධනය වූ සෞඛ්‍යය				
උපකල්පනය - කුටුම්භයන්ට ගුණාත්මක සෞඛ්‍ය සේවයක් සපයන ලද අතර, ඔවුන් විසින් යහපත් සෞඛ්‍ය හා සනීපාරක්ෂක පුරුදු අනුගමනය කරයි.				ඇගයීම හා නිරීක්ෂණය කිරීම තුළින් සහතික කරගැනීම
අවදානම - ප්‍රදේශයේ පවතින අයහපත් සමස්ත පරිසරය හා සමාජයීය තත්වය (උදා: අප ජලය බැහැර කිරීම නොසලකා හැරීම, පිළිසකර නොකිරීම, අබලන් වූ අපවහන පද්ධති, සන අපද්‍රව්‍ය නිසි ලෙස බැහැර නොකිරීම)	මධ්‍යම	අඩු	මධ්‍යම	අනෙකුත් පාර්ශවකරුවන්ගේ (පළාත් පාලන ආයතන, පරිසර අධිකාරිය ආදී) ක්‍රියාවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පාරිසරික පර්යේෂණ හා ප්‍රමාණවත් සම්පත් සැපයීම සහතික කිරීම
අවදානම - කලින් කලට සිදුවන සිද්ධීන් හා අනෙකුත් හේතූන් මත රෝග ව්‍යාප්තිය (සංචාරකයින්, රෝග වාහකයින් නිසා ඇතිවන ලෙඩ රෝග සහ අනෙකුත් වසංගත රෝග ආදී)	අඩු	අඩු	මධ්‍යම	<ul style="list-style-type: none"> ✓ සංවිධාන සමග සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම ✓ ග්‍රාමීය කුටුම්භයන්හි සෞඛ්‍ය තත්වය පිළිබඳ නිරන්තර තක්සේරුව ✓ නිවාරණ වැඩසටහන් සඳහා අතිරේක ආයෝජනයන්
ප්‍රාථමික ප්‍රතිඵල				
ජලය මගින් ඇතිවන රෝග නිරසර ලෙස අවම කිරීම				
උපකල්පනය - කුටුම්භයන් විසින් නිවැරදි හා ක්‍රමවත් ආකාරයට නව මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ජලය භාවිතයට ගැනීම				ස්වාධීන පුද්ගල කණ්ඩායම් මගින් ඇගයීම හා නිරීක්ෂණය කිරීම තුළින් සහතික කරගැනීම.

ප්‍රතිඵල මට්ටම/ ප්‍රතිඵලය (Result Level / Result)	ශ්‍රේණිගත කිරීම (Rating)	සම්භාවිතාවය (Probability)	ප්‍රතිඵලය (Effect)	අවම කිරීමේ උපායමාර්ගය (Mitigation Strategy)
උපකල්පන – භාවිත කරන්නන් විසින් ජලය භාවිතයට ගන්නා අවස්ථාවේ දී අපවිත්‍ර වීම	මධ්‍යම	මධ්‍යම	වැඩි	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ප්‍රමාණවත් පසු විපරම හා අමතර සම්පත් සහතික කර ගැනීම. ✓ කාලීන සමීක්ෂණ.
අවදානම – අවිධිමත් සෞඛ්‍ය හා සනීපාරක්ෂක පුරුදු ප්‍රවලිතවීම	මධ්‍යම	අඩු	වැඩි	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ප්‍රමාණවත් පසු විපරම හා අමතර සම්පත් සහතික කර ගැනීම. ✓ කාලීන සමීක්ෂණ.
අවදානම – කුටුම්භයන් විසින් ආරක්ෂිත ජලය අනෙකුත් මූලාශ්‍රයන්ගෙන් අඛණ්ඩව භාවිත කිරීම	මධ්‍යම	අඩු	මධ්‍යම	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ප්‍රමාණවත් පසු විපරම හා අමතර සම්පත් සහතික කර ගැනීම. ✓ කාලීන සමීක්ෂණ.
අවදානම – පානීය ජලය භාවිතයේ දී පුරුදු වෙනස් නොකිරීම (උදා: ආරක්ෂිත පානීය ජලය භාවිත කිරීම නිවසේදී පමණක් සිදු කර ගොවිපළවල්, වැඩපළවල් හා පාසල් ආදී ස්ථානවලදී එසේ නොකිරීම)	මධ්‍යම	අඩු	මධ්‍යම	කාලීන සමීක්ෂණ මගින් සොයාගත් තොරතුරු මත පදනම්ව සෑම අවස්ථාවකදීම ආරක්ෂිත පානීය ජලය භාවිත කිරීම ඉහළ නැංවීමේ විධික්‍රම අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කිරීම
නිමැවුම්				
ගම්මානයේ සියලු පරිශ්‍රයන් තුළ නව මූලාශ්‍රයන්ගෙන් ආරක්ෂිත පානීය ජලය සඳහා වන අභ්‍යන්තර ප්‍රවේශය වැඩි දියුණු කිරීම (නිවාස, ව්‍යාපාරික ස්ථාන, ප්‍රජා මධ්‍යස්ථාන හා අනෙකුත් ආයතන ඇතුළත්ව)				
උපකල්පන – පිරිසිදු ජලය බෙදාහැරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් තරම් ජලය ජල මූලාශ්‍රය තුළ පවතී				වාර්IIsක වර්Idපනනය හා ජලාශයේ ධාරිතාව පිළිබඳ දත්ත විශ්ලේෂණය මගින් නව යටිතල පහසුකම් සඳහා ප්‍රමාණවත් තරම් ජලය, ජල මූලාශ්‍රයෙන් ලැබෙනු ඇති බව පෙන්වුම් කරයි.
අවදානම – ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල කුටුම්භයන්හට නිවාසවලට ජල සම්බන්ධතා ලබාගැනීමේ පිරිවැය හා ගාස්තු ගෙවීමේ හැකියාවක් නොමැති වීම	මධ්‍යම	මධ්‍යම	වැඩි	ගාස්තු නියම කිරීම හා ඒවා දරා ගැනීමේ හැකියාව තක්සේරු කිරීම. ආරම්භයේදීම එම යෝජනා ක්‍රියාත්මක කිරීම. දෙවන හා පසුවට වලදී ගාස්තු දරා ගැනීමේ හැකියාව තක්සේරු කිරීම.
අවදානම – සම්බන්ධතාවයන් ලබාදීම සඳහා පුහුණු පයිප්ප කාර්මිකයන් ප්‍රමාණවත් නොවීම හා අවශ්‍ය සැපයුම්වල හිඟකම	අඩු	මධ්‍යම	වැඩි	සැලසුම්කළ ප්‍රදේශයේ පයිප්ප කාර්මිකයන් පුහුණු කිරීම

ප්‍රතිඵල මට්ටම/ ප්‍රතිඵලය (Result Level / Result)	ශ්‍රේණිගත කිරීම (Rating)	සම්භාවිතාවය (Probability)	ප්‍රතිඵලය (Effect)	අවම කිරීමේ උපායමාර්ගය (Mitigation Strategy)
අවදානම – කලින් කලට ඇතිවන නියං තත්වය හේතු කොට ගෙන ඇතිවන ජල හිඟය / ජලය ලබාගත නොහැකි වීම	මධ්‍යම	අඩු	වැඩි	ජල පෝෂක ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීම ඉහළ නැංවීම සඳහා විධික්‍රම ස්ථාපිත කිරීම හා බලාත්මක (උදා: දැව කඳන් ප්‍රවාහනය තහනම් කිරීම, වනගහණය අඩු ප්‍රදේශවල පැළ සිටුවීම, පාංශු බාදනය වැළැක්වීම සඳහා පියවර ගැනීම, ලැවගිනිවලින් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පියවර). පවතින ජලය සංරක්ෂණය කිරීම සඳහා ජාතික මට්ටමේ මැදිහත්වීම් සැලසුම් කළ යුතුය.
වැඩි දියුණු කරන ලද සනීපාරක්ෂක හා ස්වස්ථතා පුරුදු භාවිත කරන්නන් විසින් අවබෝධ කරගැනීම හා අනුගමනය කිරීම				
උපකල්පන – ප්‍රජා අධ්‍යාපන වැඩසටහන් මගින් හඳුන්වා දුන් පුරුදු කුටුම්භයන් විසින් භාවිතයට ගැනීම හා අනුගමනය කිරීම				ස්වාධීන පුද්ගල කණ්ඩායම් මගින් ඇගයීම හා නිරීක්ෂණය කිරීම තුළින් සහතික කරගැනීම.
උපකල්පන – වැඩසටහන මගින් සන්නිවේදනය කරන ලද පණිවිඩය කුටුම්භයන් විසින් අවබෝධ කර ගැනීම				ක්‍රියාත්මක කිරීමට පෙර සිදු කෙරෙන නියමු පරීක්ෂණ. පසු විපරම මත පදනම් වූ අධ්‍යයන ඇගයීම.
අවදානම – සමහර කුටුම්භයන් විසින් ඔවුන්ගේ පුරුදු වෙනස් කර නොගැනීම.	අඩු	අඩු	මධ්‍යම	පසු විපරම් සහ අවශ්‍ය විට අමතර සම්පත් සැපයීම සහතික කිරීම
අවදානම – වැඩසටහන මගින් ප්‍රවර්ධනය කරන ලද සෞඛ්‍ය සහ සනීපාරක්ෂක පුරුදු නිවැරදි ලෙස භාවිතයට නොගැනීම	මධ්‍යම	අඩු	වැඩි	පසු විපරම් සහ අවශ්‍ය විට අමතර සම්පත් සැපයීම සහතික කිරීම
අවදානම – ප්‍රදේශයේ පවතින අයහපත් පරිසර හා සමාජීය තත්වයන් (උදා: අප ජලය බැහැර කිරීම නොසලකා හැරීම, පිළිසකර නොකරන ලද කැඩුණු පරිවහන පද්ධති පිළිසකර නොකිරීම, සහ අපද්‍රව්‍ය නිසි ලෙස බැහැර නොකිරීම)	මධ්‍යම	අඩු	මධ්‍යම	අනෙකුත් පාර්ශවකරුවන්ගේ (පළාත් පාලන ආයතන, පරිසර අධිකාරිය ආදී) ක්‍රියාවලි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පාරිසරික පර්යේෂණ හා ප්‍රමාණවත් සම්පත් සැපයීම සහතික කිරීම
පළාත් පාලන ආයතන විසින් ජල සැපයුම් මෙහෙයුම් හා නඩත්තු සහ කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීම				
උපකල්පන – පළාත් පාලන ආයතන වෙත ලබාදෙන ලද පුහුණුව හා සහාය, තිරසර ජල සැපයුම් මෙහෙයුම්, නඩත්තු සහ කළමනාකරණය සඳහා ප්‍රමාණවත් වේ	මධ්‍යම	අඩු	මධ්‍යම	පළාත් පාලන ආයතනවල නිලධාරීන්/ කාර්යමණ්ඩලය සමඟ සම්බන්ධතාවයන් හා විශ්වාසය ගොඩනැගීම පිණිස ප්‍රමාණවත් සම්පත් ලබා දීම සහතික කිරීම

ප්‍රතිඵල මට්ටම/ ප්‍රතිඵලය (Result Level / Result)	ශ්‍රේණිගත කිරීම (Rating)	සම්භාවිතාවය (Probability)	ප්‍රතිඵලය (Effect)	අවම කිරීමේ උපායමාර්ගය (Mitigation Strategy)
අවදානම – මූලික පහසුකම් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් පළාත් පාලන ආයතනවල හීනවන ධාරිතාවය (සම්පත්, කාර්යමණ්ඩලය, අරමුදල්, කළමනාකරණ කුසලතා යනාදියේ හිඟකම)	අඩු	මධ්‍යම	මධ්‍යම	<p>ජලය සැපයීම තුළින් උපයාගත් අරමුදල් මූලිකව එම කාර්යය උදෙසා උපයෝජනය කිරීම.</p> <p>අමාත්‍යාංශය විසින් ඊළඟ අවුරුදු තුන සඳහා අමතර සම්පත් සැපයීම සැලසුම් කළ යුතුවේ.</p> <p>මෙහෙයුම් හා නඩත්තු කටයුතු සඳහා දෙවන පෙළ නිලධාරීන් පුහුණුව හා සංවර්ධනය කිරීම</p>
අවදානම – වැඩිදියුණු කිරීම් හා අනපේක්ෂිත/හදිසි පිළිසකර කිරීම් හා නඩත්තු සඳහා අමතර අරමුදල් නොමැතිකම	අඩු	අඩු	මධ්‍යම	<p>අමාත්‍යාංශය විසින් ඊළඟ අවුරුදු තුන සඳහා අමතර සම්පත් සැපයීම සැලසුම් කළ යුතුවේ.</p>
ක්‍රියාවලි නිමැවුම්				
භාවිත කරන්නන්ට ලඟා විය හැකි සම්ප දුරකින් ආරක්ෂිත පානීය ජලය පවතී				
උපකල්පන – වැඩ අංශය විසින් තත්ව ප්‍රමිතීන්වලට අනුව ඉදිකිරීම් නියමිත වේලාවට සම්පූර්ණ කෙරේ				වැඩ අංශයෙන් විශේෂ සහතිකයක් ලබා ගැනීම
අවදානම – අපවිත්‍රකාරක ජල මූලාශ්‍රයට මුසු වීම හා ඒවා ඉවත් කළ නොහැකි වීම/ පිරිපහදු කළ නොහැකි වීම	වැඩි	අඩු	මධ්‍යම	<p>ජල පෝෂක ප්‍රදේශයට ඇතුළු වීම හා ක්‍රියාකාරකම් සීමා කිරීම.</p> <p>ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ අධි අවදානම් කාර්මික කටයුතු තහනම් කිරීම.</p>
අවදානම – පද්ධතිය මගින් ලබා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් තරම් ජලය මූලාශ්‍රයේ නොමැතිවීම	ඉහළ	අඩු	මධ්‍යම	<p>ජල පෝෂක ප්‍රදේශ ආරක්ෂා කිරීම ඉහළ නැංවීම සඳහා ස්ථාපිත කරන ලද හා බලාත්මක කරන ලද විධික්‍රම</p> <p>(උදා: ගස් කැපීම තහනම් කිරීම, අඩු සනත්ව ප්‍රදේශවල ගස් සිටුවීම, පාංශු බාදනය වැළැක්වීම සඳහා වන ක්‍රියාමාර්ග, ලැවිගිනිවලින් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පියවර).</p>
අවදානම – භූගත ජලයේ ගුණාත්මකභාවය පිරිහීම	මධ්‍යම	අඩු	මධ්‍යම	භූගත ජලයේ ගුණාත්මකභාවය පවත්වා ගැනීමේ විධික්‍රම ස්ථාපිත කෙරේ.
සෞඛ්‍ය සහ සනීපාරක්ෂාව පිළිබඳ ප්‍රජා අධ්‍යාපන වැඩසටහන් සකස් කිරීම හා පැවැත්වීම				
උපකල්පන – වැඩසටහන සිදු කරනු ලබන කාර්යමණ්ඩලයට වැඩසටහන් කාලය තුළ සංචාරය කිරීමට හා ගම්මානවල නැවතී සිටීමට හැකි වේ.				<p>පුහුණු සැලසුම් සකස් කර අවසන් කිරීමට පෙර කෙණි තිලධාරීන්ගෙන් තහවුරු කර ගැනීම.</p> <p>පුහුණු වැඩසටහන්වලට පෙර සංවිධාන කටයුතු නිම කිරීම.</p>
අවදානම – වැඩසටහන තුළ අධ්‍යාපන ක්‍රියාකාරකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය කාර්යමණ්ඩලයේ හිඟකම	මධ්‍යම	මධ්‍යම	වැඩි	<p>ප්‍රදේශය තුළින්ම පුහුණුකරුවන් යොදා ගැනීම.</p> <p>අධ්‍යාපන වැඩසටහන් පැවැත්වීමට රජයේ නිලධාරීන් යොදා ගැනීම (උදා: මහජන සෞඛ්‍ය නිලධාරීන්).</p>

ප්‍රතිඵල මට්ටම/ ප්‍රතිඵලය (Result Level / Result)	ශ්‍රේණිගත කිරීම (Rating)	සම්භාවිතාවය (Probability)	ප්‍රතිඵලය (Effect)	අවම කිරීමේ උපායමාර්ගය (Mitigation Strategy)
අවදානම – වැඩ අධිකකම හෝ අනෙකුත් බාධා නිසා තෝරා ගත් පුහුණුකරුවන්ට ක්‍රියාකාරකම් සිදු කිරීමට නොහැකි වීම	මධ්‍යම	අඩු	මධ්‍යම	කාර්යමණ්ඩල පුහුණු ක්‍රියාකාරකම් සඳහා ක්‍රමවත් නිරන්තර පසු විපරම් ක්‍රමවේදයක් සකස්කර ක්‍රියාත්මක කිරීම.
අවදානම – පුහුණුවට අදාළ පත්‍රිකා සහ බෙදා හැරීමේ ක්‍රමවේදය ගැමියන් විසින් පිළි ගොගැනීම සහ ඒවා ඔවුන්ට අවබෝධ කර ගත නොහැකි වීම	අඩු	අඩු	අඩු	දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීමට සුදුසු මෙවලම් හා මාධ්‍යයන් භාවිත කිරීම, හා ද්‍රව්‍යාත්මක පාර්ශවකරුවන් යොදා ගැනීම. ප්‍රදේශයේ පළාත් පාලන ආයතන හා සෞඛ්‍ය නිලධාරීන් විමසා අදාළ පුහුණු වසරීය හා ක්‍රියාවලීන් සකස් කිරීම. යහපත් සන්නිවේදනය, අදහස් හුවමාරුව හා සම්බන්ධතා ගොඩනැංවීම සඳහා කාලය හා සම්පත් යෙදවෙන බවට තහවුරු කිරීම. ප්‍රාදේශීය ජාලයේ සහයෝගය ලබාගැනීම.
ජල සැපයුම, මෙහෙයුම් හා නඩත්තු, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය පිළිබඳව පළාත් පාලන ආයතනවල සම්පූර්ණ කරන ලද පුහුණු වැඩ සටහන් (දැනුම සහ කුසලතා) සහ සපයන ලද තොරතුරු තාක්ෂණ කළමනාකරණ පහසුකම් (මෘදුකාංග හා දෘඩාංග)				
උපකල්පන – පුහුණු හා කුසලතා සංවර්ධන වැඩසටහන් පැවැත්වීමට ප්‍රමාණවත් හා කුසලතා සපිරි කාර්යමණ්ඩලයක් සිටී.				පළාත් පාලන ආයතනයෙන් විශේෂ සහතිකයක් ලබා ගැනීම. සම්බන්ධීකරණ කමිටුව විසින් නීතිපතා සමාලෝචනය කිරීම
අවදානම – පුහුණු කාර්යමණ්ඩලය අඛණ්ඩව සේවයේ නොයෙදීම නිරසර නොවන මෙහෙයුම් හා නඩත්තුව සඳහා හේතු වේ	මධ්‍යම	මධ්‍යම	වැඩි	යෝග්‍ය ආකල්පවලින් හෙබි තරුණ කාර්යමණ්ඩලයක් පුහුණු කිරීම සඳහා තෝරා ගැනීම. පුහුණු වැඩසටහන්වල පළමු වටය අවසන් වූ/ ක්‍රියාත්මක වූ සෑහින් දෙවන පෙළ කාර්යමණ්ඩලය යෙදවීම
අවදානම – පුහුණු කිරීමේ පත්‍රිකා සහ බෙදා හැරීමේ ක්‍රමවේදය පළාත් පාලන නිලධාරීන්/ කාර්යමණ්ඩලය විසින් පිළි නොගැනීම. පුහුණුවෙහි අන්තර්ගතය පළාත් පාලන නිලධාරීන්/ කාර්යමණ්ඩලයට තේරුම් ගැනීමට නොහැකිවීම	අඩු	අඩු	මධ්‍යම	පද්ධතිය ස්ථාපිත කරන හා පරීක්ෂා කරන අතරතුර කාර්යසාධන පුහුණුව (on the job training) ඇතුළත්ව යෝග්‍ය මෙවලම් හා පුහුණු ක්‍රමවේද භාවිත කිරීම. කාර්යමණ්ඩලයේ එක් එක් පුද්ගලයෙකු මඟින් සිදු කරනු ලබන කුසලතා සංවර්ධනයේ කලින් කලට සිදු කරන ඇගයීම හා අවධාන වීට සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම.

උපග්‍රන්ථය 3

අධීක්ෂණ සැලසුම පිළිබඳ විස්තරාත්මක උදාහරණයක්
එවැනි/ ඒකීය පාලනය කිරීමේ වැඩසටහනක එක් ප්‍රතිඵලයක් (Outcome) පිළිබඳ සිද්ධියක්

අංකය	උප වැඩසටහන	ප්‍රතිඵලය හා නිමැවුම	දර්ශකය/යන්	මිනුම/ ඒකකය	සත්‍ය X වර්ෂය	ඉලක්කය වර්ෂ X+1	දත්ත මූලාශ්‍රය	සත්‍යාපණ ක්‍රමවේදය	දත්ත සංඛ්‍යාතය	වගකීම්
2.	නිවාරණ සෞඛ්‍ය									
2.1	වැඩසටහන: එවැනි/ ඒකීය පාලනය කිරීමේ වැඩසටහන	ප්‍රතිඵලය 1: එවැනි/ ඒකීය රෝගීන්ගේ ව්‍යාප්තිය අඩු වීම	එවැනි ව්‍යාප්තිය	ජනගහන යේ % ක් ලෙස	0.2	0.2	එවැනි/ ඒකීය පිළිබඳ සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේ න්තුවේ වාර්තා	ඉහළ කළමනාකාරිත්වයේ පිළිගැනීම/ එවැනි/ ඒකීය පිළිබඳ සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවේ වාර්තා	වාර්ෂික (A)	කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති නිලධාරී සහ වැඩසටහන් කළමනාකරු
		නිමැවුම 1: එවැනි/ ඒකීය පිළිබඳව සාමාන්‍ය ජනතාව අතර වර්ධනය වූ දැනුවත්භාවය	සාමාන්‍ය ජනතාව අතර දැනුවත්භාවයේ ප්‍රමාණය (වැඩිහිටි)	%	90	100	දැනුවත් කිරීමේ ව්‍යාපාරවල සම්පූර්ණ කිරීමේ වාර්තා	ඉහළ කළමනාකාරිත්වයේ පිළිගැනීම/ දැනුවත් කිරීමේ ව්‍යාපාරවල දත්ත පත්‍රිකා හා වාර්තා	අර්ධ වාර්ෂික (BA)	වැඩසටහන් කළමනාකරු සහ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති නිලධාරී
		එවැනි/ ඒකීය සහ එයින් වැලකීම පිළිබඳ නිවැරදි දැනුම නිබඳ වැඩිහිටියන්ගේ ප්‍රමාණය		%	60	65	- එම -	- එම -	- එම -	වැඩසටහන් කළමනාකරු සහ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති නිලධාරී

අංකය	උප වැඩසටහන	ප්‍රතිඵලය හා නිමැවුම	දර්ශකය/යන්	මිනුම/ ඒකකය	සත්‍ය X වර්ෂය	ඉලක්කය වර්ෂ X+1	දත්ත මූලාශ්‍රය	සත්‍යාපණ ක්‍රමවේදය	දත්ත සංඛ්‍යාතය	වගකීම්
		නිමැවුම 2: අධීක්ෂණ හා අවම කිරීමේ හැකියාව ශක්තිමත් වීම	එවිඥාවී වැළැක්වීමේ වැඩසටහන්, සිරිත්පර් හා කොන්ඩම් සඳහා ප්‍ර වේශ වීමේ හැකියාව ඇති මන්ද්‍රව්‍ය එන්නත් කරගන්නන්, ගණිකාවන් හා සමලිංගික පිරිස්වල ප්‍රතිශතය	%	80	85	වාර්ෂික සංඛ්‍යාලේ ඛන	ඉහළ කළමනාකාරිත්වයේ පිළිගැනීම/ රෝහල් වාර්තා	වාර්ෂික (A)	වැඩසටහන් කළමනාකරු සහ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති නිලධාරී
			මන්ද්‍රව්‍ය එන්නත් කරගන්නන් එච්.අයි.වී. පරීක්ෂණ සඳහා යොදා ගැනීමේ අනුපාතය				වාර්ෂික සංඛ්‍යාලේ ඛන	ඉහළ කළමනාකාරිත්වයේ පිළිගැනීම/ රෝහල් වාර්තා	වාර්ෂික (A)	වැඩසටහන් කළමනාකරු සහ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති නිලධාරී
			එච්.අයි.වී. ආසාදිතයන් අනාවරණය වීම හා වාර්තා වීමේ අනුපාතය				වාර්ෂික සංඛ්‍යාලේ ඛන	ඉහළ කළමනාකාරිත්වයේ පිළිගැනීම/ රෝහල් වාර්තා	වාර්ෂික (A)	වැඩසටහන් කළමනාකරු සහ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති නිලධාරී
			සෞඛ්‍ය සේවාවන් ලබන හා අධීක්ෂණය කරනු ලබන එච්.අයි.වී. ආසාදිතයන්ගේ අනුපාතය				වාර්ෂික සංඛ්‍යාලේ ඛන	ඉහළ කළමනාකාරිත්වයේ පිළිගැනීම/ රෝහල් වාර්තා	වාර්ෂික (A)	වැඩසටහන් කළමනාකරු සහ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති නිලධාරී

අංකය	උප වැඩසටහන	ප්‍රතිඵලය හා නිමැවුම	දර්ශකය/යන්	මිනුම/ ඒකකය	සත්‍ය X වර්ෂය	ඉලක්කය වර්ෂ X+1	දත්ත මූලාශ්‍රය	සත්‍යාපණ ක්‍රමවේදය	දත්ත සංඛ්‍යාතය	වගකීම්
			එච්.අයි.වී. සඳහා පරීක්ෂා කරන ලද ගර්භණී මවුවරුන් හා අධි - අවදානම් සහිත පුද්ගලයන්ගේ අනුපාතය				වාර්ෂික සංඛ්‍යාලේඛන	ඉහළ කළමනාකාරිත්වයේ පිළිගැනීම/ රෝහල් වාර්තා	වාර්ෂික (A)	වැඩසටහන් කළමනාකරු සහ කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධති නිලධාරී
		නිමැවුම 3: එච්.අයි.වී. වැළඳී ඇති බව පරීක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රවේශය පුළුල් වීම								
		නිමැවුම 4: ඖෂධ හා උපදේශන සේවා සඳහා ප්‍රවේශය පුළුල් වීම								
		නිමැවුම 5: කොන්ඩම් අවශ්‍ය කණ්ඩායම් සඳහා ප්‍රවේශය පුළුල් වීම								